

וטהר לבנו

חידושים וחיזוקים

כי תצא

תרומת ידיו: יעקב סיטקל הי"ו
לעילוי נשמת אחיו
יהושוע בן אליהו
שיום פקידתו טו' באלול

ד"ר אהרן פרידמאן ז"ל אהרן פרידמאן ז"ל אהרן פרידמאן ז"ל אהרן פרידמאן ז"ל
אליהו הגור, מצאנו המהדר שטיבל גהעצטע שטרייבן נאך די צווייטע וועלט
מלחמה.

< העלון מחולק חינם – בשמחה מיועד לקחת לבית ללא תשלום >

זכה נא והשתתף בהדפסת מהדורה חדשה של ספרי "וטהר לבנו"

שמרון שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל העיד

הספר "מעורר מאוד"

ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה

ומרן שר התורה, בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות:

"וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך ויחד לבנו לאהבה ולידאה את שמך"
נוסח שלא נמצא בסידורי התפילה ובמקורות

וטהר לבנו - 7 כרכים לחיזוק וזיכוי הרבים

לתרומה והנצחות, ולדמי קדימה כ 150 ₪ לסט, אנא פנו :

יוחנן ריינר 0527120333 106855@gmail.com

אני מאמין שכל שבוע שהדפסת הספר מתעכב זה משמים,

ובינתיים בס"ד נוספים חידושים לספרים, אבל תפילתי שכבר שאזכה להדפיסם ולחלקם בישראל.

בס"ד יש כבר 2600 עמודי חידושים ל7 הכרכים,

בס"ד יהיה בכל כרך מעל 400 עמודים – מלבד ההגדה שהיא כ-300

כרך בראשית + מועדים נתרמו

אולי תן מהדורה על שמך בכרכים:

שמות, ויקרא, במדבר, דברים. – הגדה של פסח

וטהר לבנו - כי תצא

כי תצא למלחמה ונתנו ה' בידך, ושבת שביו, וראית בשביו אשת יפת תאר

ובעצם, בואו חשבון!!! אם כל ההיתר מדובר רק כשיש ניצחון מושלם - שאין אפילו שבוי יהודי אחד, זאת אומרת שעם ישראל צדיקים גמורים בשיא השלימות בלי שום פגם, שלכן ניצחו בצורה מושלמת שאפילו אין שבוי אחד!!! **ובכל זאת על דור כזה ועל צדיקים כאלו עדיין יש יצר הרע הבווער כאש עד כדי כך שהתורה אומרת "מוטב יקחנה בהיתר מאשר יקחנה באיסור"!! ואכן זוהי האמת שהדברים אמורים גם אצל צדיקים גמורים ובדור של צדיקים וקדושים, כי יש מצבים שהיצר הרע מתפרע וקשה מאוד לשלוט בו, עד כדי כך שהתורה מתירה איסור בכיכול, בכדי שהצדיק לא יקרוס בעבירה.**

המשך חכמה שואל מדוע כתוב "ונתנו ה' אלוֹקֶיךָ בידך", הרי אם לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע, אז גם אם שבינו שבי בלי לנצח במלחמה אלא נשארנו במצב שווה ובלי הכרעה, גם כן צריך להיות את ההיתר של אשת יפת תואר!!! **ותירץ** שהתורה מגלה לנו כאן תנאי חשוב, שכל ההיתר להתחתן עם השבויה זה רק כשנצחנו באופן מושלם במלחמה "ונתנו ה' אלוֹקֶיךָ בידך", שאין ביד השונאים ואפילו לא שבוי יהודי אחד, כי אם אין לנו ניצחון מושלם ויש ביד שונאינו שבוי יהודי, אזי אסור לנו להתחתן עם יפת תואר, כי היא אמורה לשמש כקלף בהחלפת שבויים כמקובל אחרי מלחמות.

ולכן אין אדם שיכול לטעון אני מוגן מהיצר הרע!!! היצר מוצא נקודות חולשה וזמני חולשה, ומכה בכל הכוח להחטיא אותך גם אם אתה קודש הקדשים!!! ואל תיכנס למצבים שיהיה קשה לך מאוד לצאת מהם בשלום!!!

כי תצא למלחמה, וראית בשביו אשת יפת תאר וחשקת בה ולקחת לך לאשה

"ולא יראה בך ערות דבר" ורק משהביאה לביתו התירה לו התורה ביאה ראשונה גם קודם הגירות. **והביא דעת הרמב"ם** שלא ילחצנה במלחמה שנאמר "והבאתה" שיכניסה למקום פנוי ורק אח"כ יבעול, **ומפרשים** דבריו שיכניסה לביתו ולא סתם מקום פנוי, עיי' פני"י ועוד מפרשים.

אלא ללמדנו עד כמה חמור בעת מלחמה לתת ניצחון ליצר הרע, ואפילו ניצחון בהיתר התורה לא תיתן ליצר הרע בזמן מלחמה, וכמו שכתוב "ראה בך ערוות דבר ושב מאחריך", אבל היות והיצר בווער מצאה התורה דרך ופתרון לדבר, והוא "אחר כך", ולדעת רש"י "אחר כך" זה אחרי 30 יום, עדיין זה מספיק להרגיע את היצר הרע, **וכפי שתוספות מסביר**, כי היצר נרגע כש"פת בסלו"!!!

יש כאן לכאורה כפילות וחוסר בהירות, שכתוב בפסוק הראשון המדבר על שעת המלחמה "ולקחת לך לאשה", ובהמשך שוב כתוב "וישבה בביתך ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים ואחר כן תבוא אליה ובעלתה - והייתה לך לאשה", וזה רק לאחר חודש וכל התהליך המפורט, ואם כן, במה לקחת אותה לך לאשה במלחמה??? **ועוד יש לשאול**, שמצד אחד התורה מתירה ומצד שני התורה מנסה למנוע אותנו מהיתר זה, ולמה??? **ובעצם** אם אכן היצר בווער במלחמה עד כדי כך ובעוצמה שאפילו בורא עולם התיר איסור בכדי שלא ניכשל בעבירה, כי ניסיון זה מעל כחותינו לעמוד בו, אם כן צריך עיון מדוע התורה לא מתירה את האיסור מיד???

ובפרט לדעת רש"י **בידושיין כ"ב** וכן כדעתו מובא בירושלמי, שביאה ראשונה אסורה אפילו במלחמה, אלא עליו להכניסה למחנה ישראל ולביתו, ורק אחרי תקופה של 30 יום אזי מתירים לו אותה, וכי היצר מסכים להמתין כל כך הרבה זמן??? **ואפילו** לדעת **רבינו תם** ושאר הראשונים שביאה ראשונה מותרת גם לפני 30 יום כי היצר בווער במלחמה, מכל מקום בפשטות לרוב הדעות במלחמה עצמה אסור, **וכפי שהרמב"ן קידושיין כ"א** כתב במפורש, שבמלחמה אסור ואפי' כל זמן שהם במחנה אסור, ככתוב

על כל פנים, לדעת רש"י מה שכתוב שבמלחמה תיקח אותה לאשה, זה לא לקיחה של ביאה, וגם לא בטוח שתיקח אותה בסוף, כי יש המתנה ותהליך של 30 יום וגם תהליך של גירות ורבים הסיכויים שתמאס בה ולא תתחתן איתה. **בכל זאת** את היצר הרע הבווער במלחמה אנחנו משתיקים שיש לנו פת בסלינו, ואומרים לו אשה זו שלי היא, ואתחתן איתה, רק נדחה את ביצוע הלקיחה "לאחר כך", לאחר כל ה 30 יום ולאחר כל התהליך.

"יצר הרע: חכה", אחר כך!!! - המשך

בגבורתו ובהחלטה חכמה, דחה את יצרו ודחה את סיפוקיו של היצר, ושם מסגרת ליצר הרע, ואמר לו: אתה רוצה שאעשה עבירות, אני אעשה כל עבירה שתרצה כפי שתרצה להפיל אותי, אבל חכה, עוד מעט!!! בתקופה הזו בלבד אני צדיק **365 שנים כנגד 365 ימות החמה**, שנה עבור כל יום, ותיקון לא רק על עצמי אלא גם עבור כל העולם כולו.

והמושג "אחר כך", זה בעצם דרך לחיים, וכפי שכתבת בפרשת **בראשית** על חנוך, שחנוך היה סבא של נח, והוא היה צדיק אבל הוא נפטר בגיל צעיר - בגיל 365 שנה, שיחסית לזמנם שחיו קרוב לאלף שנה זה היה ממש צעיר. **"ואיננו, כי לקח אותו אלוֹקֶיךָ"**, וכפי שכתב רש"י שבורא עולם ידע שבדעתו של חנוך להתקלקל, לכן בורא עולם לקח אותו לפני שיתקלקל!!! **ונשאלת השאלה ממתי הקב"ה מתערב בבחירה, אם אדם רוצה להתקלקל, שיתקלקל???** **ותירצנו**, שיייתכן שלחנוך היו יצרים איומים, ורצה להתקלקל כבר מתחילת חייו, רק הוא

ואכן בכוח המסגרת והתוכן העצום תיקון כל ימות השנה לכל העולם יום לשנה, הצליח להתגבר על היצר הרע, וייתכן שלכן נקרא בשם "חנוך" - שזה לשון חינוך.

ללמדנו, שיש יצרים, נכון! אבל תעצור, ושים מסגרת!! **שבוע לא חוטא, ותתקדם יותר ותחליט הצלחתי, עכשיו 40 יום אני לא חוטא - 40 יום כנגד יצירת הוולד!!! וגם תעצים את הקבלה, ותגייד, כן אני מתקן לא רק את עצמי אלא אני מתקן את עצמי לזכות כל העולם!! כי ככה אתה תצליח להתגבר, ובעזרת ה', חזק ונתחזק כמו "חנוך"!! נשים מסגרת, ונתפלל לבורא, ונאמר לו: אנחנו באמת אוהבים אותך אבא יקר שבשמים עזור לנו להתגבר ולהצליח בתוכנית וגם לאחר התוכנית, אמן.**

וראית בשביה אשת יפת תאר - כי יהיה לאיש בן סורר ומורה

גדול שכמותך יעבוד עבודה זרה!!! **ענה לו דוד**: אנשים יגיידו איך ייתכן שמלך שכמותי (צדיק וקדוש) יהרגנו בנו, מוטב שאני אעבוד עבודה זרה ולא יתחלל שם שמים

בגמרא סנהדרין ק"ז: אמר רב יהודה אמר רב, בקש דוד המלך לעבוד עבודה זרה, והנה לקראתו חושי הארכי קרוע כתנתו ואדמה על ראשו, **אמר לו** לדוד: יאמרו מלך צדיק

וטהר לבנו - כי תצא

בפרהסיא, שאנשים יגידו מגיע לו למות כי עשה עבירה חמורה!!

אמר לו חושי: למה התחתנת עם **יפת תואר**?? **ענה לו דוד,** כי התורה התירה להתחתן עם יפת תואר, **אמר לו:** איך לא דרשת סמוכים, שאחרי פרשת יפת תאר כתוב בתורה **"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה"**, ודורשים מהסמיכות של העניינים, שכל המתחתן עם יפת תואר יש לו בן סורר ומורה!!! **והיות** ואתה דוד גרמת לכך שיש לך בן סורר ומורה - אבשלום בנך שרוצה להרוג אותך, לכן גם אם הוא יצליח, לא יהיה מזה חילול ה', שאנשים ידעו שזה באשמת הן סורה ומורה!!! ואכן דוד שמע וקיבל את דברי חושי.

ונשאלת השאלת, והרי מהפסוקים של יפת תואר לבד, כבר אפשר ללמוד שהתורה מעדיפה שיתגברו ולא יקחו יפת תאר, שהרי היא צריכה להתכער ולהתנבל במראה ולבכות 30 ימים, בכדי שעד אז ייתכן וכבר ימאס בה ולא יחפוץ בה, ואם כך התורה מנסה להרחיק אותנו מהיתר זה, מדוע דוד המלך בכל זאת התחתן עם יפת תואר???

וייתכן שדוד המלך, חשב שהיות והוא מלך שיוצא תמיד בראש העם למלחמות, הרי אם אכן למלך (ולא דווקא לו באופן אישי - כי דוד המלך היה קודש הקדשים) יהיה יצר הרע במלחמה בגלל היפת תואר, והוא ישתמש בהיתר של התורה, שיתאפק ולא יעשה עבירה במלחמה, אם אכן בכל פעם אחרי התהליך של ה-30 יום הוא בסוף ימאס בה ולא יתחתן עם יפת תואר, אזי היצר הרע מסוגל במלחמה הבאה לבוא ולומר לו חטא עכשיו!!! **ואז** לא יעזור ההיתר של התורה שידחה את היצר לאחר המלחמה, כי היצר יטען כנגדו הרי אתה יודע שאחרי המלחמה לא תעשה זאת, כפי שוויתרת בפעם הראשונה, וחלילה זה עלול לגרום שבמלחמה עצמה יהיה ערוות דבר ושב מאחוריך חלילה.

ועדיף והרבה יותר מעדיף לומר שדוד המלך לא חשש על עצמו, כי הוא היה קדוש וטהור, דבוק בבורא יתברך בלי שום השגות לבני דורנו, אלא דוד המלך דאג כלפי אחרים שהיו רגילים לצאת איתנו למלחמה, שרצה להצילם מעוון באמצע המלחמה, ושלא יסכנו את עם ישראל בטומאה במלחמה, ולכן השתמש בהיתר התורה אפילו שזה כמו

ללמדנו, שבשעת ניסיון כשהיצר בוער, לא תמיד שייך להתעלם ולהגיד אין אש ושום דבר לא בוער, כי לפעמים ההתעלמות כשיש אש תביא לפיצוץ, ולתבערה עצומה שלא תהיה לך שליטה עליה!!! אלא עליך להסיט את האש מאש של תאוה לאש קודש, כפי שכתוב בגמרא **"בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין"**, תבלין זה טעם וגעשמאק. בשעת ניסיון תיזכר בטעם בריתחא דאורייתא שהכי נהנית ובתענוג של החידושים שהתלהבת מהם, וככה זה ישקיט את תאוות ליבך הסוער בס"ד.

או למשל תיזכר בתענוג של עונג וקדושת השבת, תיזכר בתענוג ובדבקות כגון שירת **"קה אכסוף נועם שבת"**, או **"קה ריבון עלם ועלמיה"**, או בנעימות שירי שבת וקודש שהלהיבו אותך במיוחד ובדבקות, כי אם בעת ניסיון תיזכר בתענוג הכי רוחני שהיה לך ותזכור את המתיקות ואת ההשתוקקות שהייתה לך לבורא עולם לאבא שבשמים, ככה תוכל בעזר השם להתגבר.

ולפעמים, תפעל בדיוק להיפך, תיזכר בצער או הפחד הגדול ביותר שחווית בחיך, או דמיין לעצמך צער עצום כמו דוד המלך עם המחשבה על **"בן סורה ומורה"**, ומחשבת הצער האימה והפחד ישתקו ויכבו את אש היצר, ואולי זו כוונת הגמרא, **"גוף קשה - פחד שוברו"**, שבפחד נשבור את היצר המשתלט על גופינו, ובעזרת ה' נזכה לשמחה של מצווה שמחת הניצחון!!!

וגלחה את ראשה ועשתה את ציפורניה – המשך

כתב הרמב"ן, שבכל ה-30 יום היפת תואר מנבלת את עצמה ומכערת את עצמה שגופה יהיה דוחה, וגם נוהגת במנהגי אבילות, **וזהו תחבולה** נגד יצר הרע הבוער באדם, שימחיש לעצמו את יום המיתה, ואולי כל זה יגרום לעורר את האדם שלא ילך אחר יצרו הרע, ושיעזוב מחשבתו ולא יתחתן עם היפת תואר.

וזו ראייה גדולה לכתב קודם, שעל ידי צער ופחד (וגם על ידי דבר **"מגעיל ודוחה"** כפי המעשה שמסופר בגמרא), אפשר להתגבר על אש היצר הבוער בקרבנו, **ונלמד מזה**

בדיעבד ולא לכתחילה. **אבל** על זה טען חושי, אם היית דורש **סמוכים**, היית לומד שמיפת תואר יוצא בן סורר ומורה, ולכן צריכים להתגבר על היצר הרע ולא לקחת את היפת תואר אפילו שהתורה התירה.

ולמרות שהיצר הרע במלחמה בוער כאש, בכל זאת חושי טען לדוד, שהצער הגדול שיש מבן סורה ומורה, וגם הצער שעל ההורים למוסרו למיתת ב"ד, תמונה קשה זו, על אדם להציב מול עיניו בעת התגברות היצר, שעל ידי עוצמת צער התוצאה החמורה של בן סורה ומורה, זה הכוח שיעזור לגבור ולכבות את אש התאוה של היצר הרע במלחמה.

כפי שטענו בפרשת שופטים, על דעת הרמב"ם שיש **לאו לכל אחד שמפחד להילחם במלחמה**, ושאלנו, איך באמת אפשר לדרוש מבן אדם לא לפחד!!! הרי יש אנשים שהפחד טבוע בהם עמוק, עד כדי כך שאין להם שליטה על זה, אז מה תביעת התורה עליו???

וכתבנו לתרץ, ש**"פחד מגרש פחד"**, שאכן לא תמיד אפשר לומר לאדם אל תפחד, זה לא מפחיד, כי יש אנשים שזה לא עובד עליהם. **אלא** נגיד לו, אתה צודק שאתה מפחד כי מלחמה זה באמת דבר מפחיד, אבל דע לך שיש דבר הרבה יותר מפחיד!! ונמלא אותו בפחד גדול ועצום מבורא עולם שאוסר לפחד, ונסביר לו שהעונש על עבירה היא איומה ועלולה להיות נצחית, כך שהפחד מהמלחמה יתחלף לפחד עצום מבורא עולם ומהמוות במלחמה הגדולה שהיא מלחמת היצר, וזה ישתלט ויגרש את הפחד הקטן מהמלחמה הקטנה.

ואחד מגדולי הת"ח באשדוד הוסיף לי שהיסוד שכתבתי, בעצם כתוב בתמצית **ברבינו יונה בשערי תשובה**, שער א' י"ד, **"אנחתי מפחדך - הרחיקה ממני האנחות, דאגתי מקוצר ידי בעבודתך - הרחיקה ממני הדאגות"**.

והיסוד לרעיון זה אפשר ללמוד מדברי הגמרא **בבא בתרא** י' ע"א, י' דברים קשים נבראו בעולם: הר קשה - ברזל מחתכו, רוח קשה - גוף סובלו, גוף קשה - פחד שוברו, פחד קשה - יין מפייגו, יין קשה - שינה מפכחתי, ומיתה קשה מכולם וצדקה מצלת מן המיתה. **"כוח מגרש כוח"**.

ללמדנו, שבשעת ניסיון כשהיצר בוער, לא תמיד שייך להתעלם ולהגיד אין אש ושום דבר לא בוער, כי לפעמים ההתעלמות כשיש אש תביא לפיצוץ, ולתבערה עצומה שלא תהיה לך שליטה עליה!!! אלא עליך להסיט את האש מאש של תאוה לאש קודש, כפי שכתוב בגמרא **"בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין"**, תבלין זה טעם וגעשמאק. בשעת ניסיון תיזכר בטעם בריתחא דאורייתא שהכי נהנית ובתענוג של החידושים שהתלהבת מהם, וככה זה ישקיט את תאוות ליבך הסוער בס"ד.

או למשל תיזכר בתענוג של עונג וקדושת השבת, תיזכר בתענוג ובדבקות כגון שירת **"קה אכסוף נועם שבת"**, או **"קה ריבון עלם ועלמיה"**, או בנעימות שירי שבת וקודש שהלהיבו אותך במיוחד ובדבקות, כי אם בעת ניסיון תיזכר בתענוג הכי רוחני שהיה לך ותזכור את המתיקות ואת ההשתוקקות שהייתה לך לבורא עולם לאבא שבשמים, ככה תוכל בעזר השם להתגבר.

ולפעמים, תפעל בדיוק להיפך, תיזכר בצער או הפחד הגדול ביותר שחווית בחיך, או דמיין לעצמך צער עצום כמו דוד המלך עם המחשבה על **"בן סורה ומורה"**, ומחשבת הצער האימה והפחד ישתקו ויכבו את אש היצר, ואולי זו כוונת הגמרא, **"גוף קשה - פחד שוברו"**, שבפחד נשבור את היצר המשתלט על גופינו, ובעזרת ה' נזכה לשמחה של מצווה שמחת הניצחון!!!

שאתה חייב להמחיש לעצמך דברים מצערים ומפחידים, בכדי שתסיח את דעתך ותתגבר על התאוה, וההשתדלות חובה היא, כי עצם ההשתדלות מוכיחה שאיכפת לך.

ואולי על זה נאמר **"אשרי אדם מפחד תמיד"**, שבכל עת וזמן שבווער בך אש היצר, תתמלא בפחד מכל סוג ותסיח דעתך מאש התאוה, **וכמו** שכתבתי כמה פעמים בספר, אדם צריך לראות את עצמו כמו אלו שהלכו בעצת יצרם ונפלו בפלילים ונעצרו בפרסום עם האזיקים ביד, לבושתם ולבושת כל משפחתם, בושה שלעולם לא תימחק!!!

ובשכר פחד זה לא יהיה לך יותר ממה לפחד, אלא לשמוח ורק לשמוח תמיד אמן ואמן.

וטהר לבנו - כי תצא

כי תצא למלחמה על אויבך, כי יהיה לאיש בן סורה ומורה

בן עזאי אומר: מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה, כיצד? כתוב "כי תצא למלחמה וראית בשביה, אמר הקב"ה אף על פי שהתרת אותה לך, אמרתי לך "וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה" כדי שלא תמצא חן בעיניך ותשלח אותה, ואם לא עשית כן מה כתוב אחרי זה "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה", ומתוך כך "כי יהיה באיש חטא משפט מות", הרי שעבירה גוררת עבירה. ומצוה גוררת מצוה מניין? תחלה "כי יקרא קן צפור" ויזכה ל"כי תבנה בית חדש" ויזכה לשדה ויקיים "לא תזרע כרמך כלאים" וגם "לא תחרוש בשור ובחמור יחדו" וכן "גדילים תעשה לך" הרי מצוה גוררת מצוה מדרש רבה ו' ד'.

תועבה, יגזלו ויחמסו ולא יתבוששו אפילו בניאוף וכל נבלה, הישר בני אדם בטבעו, יתלבש אכזריות וחמה כצאת מחנה על אויב, ועל כן הזהיר בו הכתוב, "ונשמרת מכל דבר רע". ואכן רק בגלל שבמלחמה בדרך הטבע האדם בא לשפוך דם ולהרוג, ומתלבשות בו אכזריות וחייטיות, לכן התירה תורה יפת תואר, שלא יקחנה באיסור כחיה. אבל זה ניסיון על ניסיון, ניסיון ראשון שגם כשמתלבשות עליו אכזריות וחייטיות שזה ניסיון קשה מאוד, בכל זאת לשלוט ולהישמר מכל רע, וגם ניסיון גורר ניסיון של אשת יפת תואר, שיתגבר ולא יתחתן בה, אלא ימאס בה מיד או בעת שמתנבלת בביתו, ובפרט לדעת רש"י שאפילו ביאה ראשונה לא יעשה קודם גירושה וספירת 30 יום.

ואמנם גם מלחמה בדרך הטבע היא מצוה וכאמור, רק מחמת העבירות נאלצים אנו להילחם בדרך הטבע שמביא אותנו ומכניס אותנו לניסיונות, אבל אם אכן נתגבר על הניסיונות הקשים, אזי לא רק שלא תהיה עבירה גוררת עבירה, אלא יהיה היפך הדברים.

שמלחמה זו תהיה מצוה גוררת מצוה, כי נשמרת מכל דבר רע - שלא הפכת עצמך להיות כחיות השדה כשאר הלוחמים, וגם תזכה לגבורה במלחמה הגדולה מלחמת היצר שנתגבר על ניסיון אשת יפת תואר, וממילא תזכה למצוות ואהבת לרעך כמוך, שנחזור מהמלחמה לאשת חיל שבבית ביראת שמים ושלוש בית מחוזק, ולא תהיה לו שנואה בבית אלא אך ורק אהובה כי התגבר על יצרו!! וגם תזכה ב"למען יצוה את בניו אחריו ושמו דרך ה'", שיהיו לו בנים השומעים בקולם ואינם זוללים וסובאים, אלא ילדים צדיקים שסופם לתפארת המשפחה ותפארת כל עם ישראל, כי ראו דוגמה חיובית מאביהם הצדיק.

רק היות ומצוה זו באה מתוך ניסיון קשה, על כן את המושג מצוה גוררת מצוה הביאה התורה בהמשך במצוות שאין בהם כניסה לניסיון וסכנה, כמו שילוח הקן. **כי עדיף לא להיכנס לניסיונות**, וכמו שהוכחנו שאם יש 2 שבילים ונכנס לאי מהם שבו יש ניסיון למרות שלא נכשל אלא הוא התגבר על יצרו, בכל זאת היות והייתה לו אפשרות לא להיכנס לניסיון, על כן הוא נקרא רשע, ולכן העדיפה התורה לתאר מצוה גוררת מצוה במצב של לכתחילה, וגם להמחיש עד כמה עלינו לברוח מלהיכנס לניסיונות.

בן סורר ומורה – סופו לשכח את תלמודו

כתוב בירושלמי סנהדרין מ"ג ירדה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה, שסופו ללסטם את הבריות ולהרגם, ולבסוף "לשכח את תלמודו".

הרצח הראשון כבר הספיק לשכוח. **אלא** יתכן שהכוונה שסופו לשכוח את מה שהתרגל ולימד את עצמו לאכול בזלילה וסביאה בעבר, כי **אחרי שרצח הוא הופך לנרדף ונמלט**, ואז לא רק שלא יהיה לו מעדנים כהרגלו, אלא יצטרך לאכול מה שימצא ובקושי ובלחץ, כי הוא יסתתר ויתחבא מאימת בני אדם והשלטון המחפשים אחריו.

זה מסר חשוב, בין להורים שמרחמים עליו, ובין לבן סורר ומורה בעצמו, שכולם ידעו, הבריונות לעשות מה שבא לך בלי גבולות, בסוף זה יגמר רע!! כי תהיה נמלט וכעלה נידף ואומלל שחיך לא יהיו שווים בעיניך למאומה,

נשאלת השאלה, איך יתכן שהמצוה להילחם באויבים הופכת לעבירה גוררת עבירה?? והרי המלחמה מצוה היא, אם כן הרי מצוה אמורה לגרור מצוה נוספת, והיאך נישל בה באשת יפת תואר?? **ובספר שו"ת גבעת הלבונה** תירץ, שבעצם היהודים היו אמורים להילחם רק בכוח התורה והתפילה, **וכמפורש** בבניא שופטים ג' **"ואלה הגוים אשר הניח ה' לנסות בם את ישראל, את כל אשר לא ידעו את כל מלחמות כנען, רק למען דעת דרות בני ישראל ללמדם מלחמה, רק אשר לפנים לא ידעום"**, ופרש"י הדור הבא "אשר לא ידעו" את כל מלחמות כנען שהיו בדרך נס ולא בגבורת ישראל אלא שהקדוש ב"ה היה נלחם בעבורם.

"רק למען דעת" - רק לדבר הזה לבדו הניחם, למען דעת ולהתבונן כל דורות בני ישראל הבאים מה החטא גורם, כי **עתה הם זקוקים ללמדם מלחמה**, "רק אשר לפנים" - שהיו עומדים לשרת את ה', "לא ידעום" - למלחמות הללו וטכסיסיהם, **ולא נצרכו להם, ובכך הוא מפרש "אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח"** דהיינו "בזאת התורה" בכוח התורה הקדושה. **ואכן** כשנלחמים בדרך נס ולא בדרך הטבע, יש בזו רק מצוה בלי עבירה כלל, ומה שנאמר עבירה גוררת עבירה, זה לאחר שחטאנו וכדברי רש"י בבניא שהחטאים גרמו שעלינו להילחם בדרך הטבע, **זהו מלחמה שישודה מחטא**, לכן היא גוררת לעבירה של יפת תואר ובן סורה ומורה.

אבל לכאורה קשה, שעדיין בוודאי כל יהודי שיצא למלחמה קיים מצוה, אז למרות שיסודו מחטא בכל זאת כרגע הוא מקיים מצוה והוא חייב לעשות את המצוה כציווי המלך וסנהדרין, שהרי גם לדבריו התורה מדברת כאן על עבירה גוררת עבירה - במלחמה בדרך הטבע, כפי שנלחמו מתקופת השופטים, וגם בתקופת דוד המלך, אז למה שייגרר מחמתה לעבירה?? **ובפרט**, שמדובר בצדיקים גמורים, והראיה שהם ניצחו בלי שבוי יהודי אחד וכפי שכתבנו לעיל, ולכן מבחינתו עשה מצוה בשלימות, למה אם כן הוא נגרר לעבירה??

ונראה לתרץ, שאכן גם במלחמה כזו שהיא מעל דרך הטבע, **שייך בזה גם עבירה גוררת וגם מצוה גוררת, ונבאר** את הדברים על פי דברי הרמב"ן כ"ג פסוק י', וזה לשונו: ידוע במנהגי המחנות היוצאות למלחמה, כי יאכלו כל

והנה הגמרא בבלי סנהדרין ס"ט כותבת שכל חייו של בן סורר ומורה זה רק מגיל 13 שנים ועד 13 ו3 חודשים, ובפשטות בן סורר ומורה כזה התחיל את חוצפתו עוד לפני הבר מצוה, אז כמה כבר הספיק ללמוד תורה?? **וגם** אם למד קצת תורה לפני שנהפך לבן סורה ומורה ובהמשך חייו לשודד ורוצח כי הוריו ריחמו עליו, בכל זאת זה מה אכפת לו ולנו שהרוצח הזה בסוף שוכח את לימודו?? וגם למה זה כתוב בסוף עניינו??

ונראה לתרץ, שלא מדובר שישכח את לימוד התורה שלמד בילדותו, כי ייתכן שלא למד וגם מה שלמד עוד לפני

וטהר לבנו - כי תצא

והדוצח ענה, אכן כן, אני מתחרט, אני מתחרט ובוכה על שהצלחתי בגניבה הראשונה שלי, כשגנבתי צעצוע בכיתה ז'!!! למה אז הצלחתי ושמחתי בהצלחתי המדומה?! למה לא נתפסתי, ולא נענשתי, ולא למדתי לקח???

אוי, לכאלו הצלחות!!! זו הצלחה לטווח קצר אבל חורבן רוחני וגשמי לטווח הארוך!!!

וכן הדברים אמורים גם בשמירת העיניים, כי גם אם תצליח לחטוא ולהשיג כל תאוות ליבך, זכור סופך "לשכח את תלמודך", בהמשך חייך בדרך הטבע כבר לא תצליח לקבל ולהשיג כל מה שהתרגלת בנערותך, ואז אתה תתייסר מהחוסר ואין לך מרפא!!!! ולפעמים אתה עלול לעשות שטויות ועבירות גם נגד החוק, ובכל מקרה לא תהיה לך משפחה טובה, ותישאר אומלל, בודד, נרגז ורעב, ורשע וטמא!!!! לכן לטובתך הרוחנית, וגם טובתך הגשמית!!!! להישמר מכל דבר רע, ולשמור על העיניים ועל המחשבות, וכך תזכה למצוות ולקדושה עליונה בשלווה, וגם למשפחה טובה ונאמנה וקדושה ויראי שמים, אמן ואמן.

וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אותו

אשתו, והגיע לבן סורה ומורה, ולמרות נפילתו הוא מתעלה על עצמו ומשלים עם אשתו עד כדי כך שהוא ואשתו השנואה משתווים לקול אחד ולדעה אחת, ויותר מזה הם מסכימים להקריב את בנם למיתה בסקילה בגיל 13 שזה דבר קשה מאוד להורים. **ומדהים!!** שההורים השונאים ישתוו וישלימו עד כדי כך שגם לזה – להרוג את בנם, הם יסכימו ביחד!!! ואיך זה יכול לקרות???

אין זאת אלא רק אם אכן האבא חזר בתשובה אמיתית ותיקן מידותיו, וכך הצליח לתקן ולהתאחד עם אשתו ולסלק לגמרי את השנאה, שלא תחזור ותתעורר בעת משבר זה של הריגת הבן. ולמרות החזרה בתשובה העצומה של האבא, וסילוק השנאה, והתאחדות ההורים לקול אחד והתחזקות האם הגיוורת, בכל זאת לא אומרים שבגלל זה ניתן לילד להמשיך לחיות בבית מתוקן זה, בטענה שבמשך הזמן גם הוא יתקן דרכו!!! אלא הורגים אותו!!!

כי יש דברים שאי אפשר לתקן לגמרי!!!! שילד שנוצר מעבירה אז שורשיו במרדנות וטומאה וחוצפה, ולכן גם בתשובת ההורים ותיקון הבית לא יזכה הבן לחנינה, אלא בפעם השנייה לאחר התראה ומלקות ימיתו אותו. **ולכן** הביאה התורה דוגמא של מחויב מיתת בית דין, וכדברי הגאון הנ"ל, שגם אם חזר בתשובה והשתנו עוונותיו לחטאים ולשגגות, זה לא עוזר לפטור ממשפט מוות, **כי לא כל דבר אפשר למחוק ולתקן כאילו לא היה.**

בן סורה ומורה איננו שומע

ונראה להוסיף לאור דבריו, שהגמרא דורשת שיהיה קולם שווה ממש למרות שזה מוזר ומגוחך ומצחיק לשמוע הורים שקולם שווה ממש, בכל זאת הבן שהתקלקל כל האשמה בו. **והוא לא יכול לטעון: התקלקלתי כי הייתי מסכן ודחוי בחברה, כי ההורים שלי היו מוזרים ומגוחכים, כי כל שאין אשמה מוסרית בהורים, על הילד להשלים עם הקושי ואי הנעימות מחמת האהבה הטבעית שיש לו להורים כשהם לא אשמים במצבם השונה, ועל כל פנים היות ואין אשמה כלל במוסריות של ההורים לכן זכותם להורגו כי הידרדר מוסרית רח"ל.**

ללמדנו שהגיע הזמן שנפסיק לזרוק בוץ בהורינו או בגורמים אחרים ולהאשימם בנפילות שלנו, אלא ניקח אחריות על עצמינו, וברגע שנדע שהאשמה היא רק שלנו זה יקל עלינו להתעורר ולחזור בתשובה ולפתוח דף חדש, וזה נכון לכל תחומי החיים וכל שכן לחיי הנצח, לחיים של תורה ועבודת השם ויראת שמים ויראת חטא.

בן סורר ומורה – היה, או לא היה – ??

ומורה, וחלקם גם כמעט לא מציאותיים, כגון שיהיו ההורים עם אותו קול ואותו מראה וגובה. **או** בגלל שקשה למצוא הורים שיסכימו למסור את בנם הצעיר שרק עשה בר מצוה לסקילה בגלל בשר ויין, **אמנם** בכל זאת רבי יונתן

וכבר לבד תבקש למות במקום לחיות!!! לכן מוטב תמות זכאי מאשר תמות חייב - מתוך עבירות וגם מתוך אומללות גשמית.

וזה מזכיר לי את הסיפור על אותו גנב פושע ורוצח שלפני הוצאתו להורג בכלא בארה"ב, נשאל על ידי איש דת, האם יש משהו שהוא מתחרט בחייו והיה רוצה שזה לא היה קורה בחייו??

הגר"א שואל, למה אצל אדם שמשפטו ודינו במוות, נכתב "חטא" שעניינו שוגג?? **ועוד** שאל מדוע כתוב "יהיה" שזה לשון שמחה?? **וגם** קשה לעני"ד, מדוע דין תליה על עץ נאמר באיש שהיה בו משפט מוות, הרי קודם דובר על בן סורה ומורה שסקלו אותו על פי בית דין, ומדוע התורה עוברת לעניין חדש, לאדם שמגיע לו "משפט מוות"?? **ועל** שאלתו האחרונה אפשר לתרץ, שזה חלק מעבירה גוררת עבירה, והדגמה לנידון על שם סופו, שהבן סורה ומורה בסוף ירצח וימות ויתלה כרשע ולא ימות זכאי.

ותידן הגאון, שמדובר כאן באדם שחזר בתשובה לפני שמבצעים בו את משפט המוות, וכידוע בתשובה הזדונות נהפכים לשגגות, לכן כתוב כאן "חטא" כי האדם חזר בתשובה וכאמור. **אבל** התורה מחדשת לנו שזה לא עוזר לפטור אותו ממוות, אלא "והומת", ובכל זאת היות וחזר בתשובה יש לזה ערך וחשיבות לכן כתוב "יהיה" לשון שמחה, ו"איש" לשון חשיבות. **וקצת** יש להקשות על התירוץ הנפלא של הגאון, וכי למה התורה דווקא כאן מביאה את הדוגמא לעונש מוות לרוצח בעל תשובה, מה שלא מצאנו כן בכל התורה כולה דוגמא לעונש מוות של בעל תשובה???

ונראה לתרץ שבעצם זה דומה לפרשה הקודמת, פרשת "בן סורר ומורה", כי גם אביו של הבן סורה ומורה שנפל ולקח אשת יפת תואר, ועבירה גוררת עבירה הגיע לשנאת

מלך הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל טוען שהתנאי לבן סורה ומורה שיהיה להורים שלו - קול שווה, וזאת מסיבה פשוטה, כי אם דעת ההורים לא אחידה ודעותיהם סותרות וקולם בבית שונה בהוראות הפוכות, אז אין בנם נידון כבן סורר ומורה.

כי הם אשמים בהידרדרות בנם, כי שמע דעות הפוכות בין ההורים בבית, והאשמה לא רק עליו אלא גם על ההורים, וכביכול הם גררו את הילד למצבו הירוד והמסוכן!! **ולכן אין להם זכות להורגו.**

הגמרא בסנהדרין ע"א מביאה ברייתא שבן סורה ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב?? **עונה** הגמרא בכדי שתדרוש ותקבל שכר!!! **והסיבה** שהגמרא אמרה זאת, כי יש הרבה הגבלות שבלעדיהם אינו נעשה בן סורה

וטהר לבנו כי תצא

ואכן אבשלום היה בן סורה ומורה מהסוג של המלקות ולא של המיתה, כי אכן ברור שדוד לא היה שווה לאשתו!!!

ובמקביל לזה יש גם חייבי מיתות בית דין שלא קיבלו עונשם, כמו בזמן הזה שאין דנים דיני נפשות, או מי שהרג במזיד בלי התראה או בכלל בלי עדים או בעדים קרובים וכדומה, אכן לא הורגים אותו.

אבל הגמרא כתובות ל' אומרת שמהתחייב סקילה ובית דין לא הרגו אותו או בזמן הזה שאין בית דין, הרי שהוא נופל מהגג או חיה דורסתו, ולכן כשאבשלום מת הוא מת בידי שמים, כי הגיע לו עונש זה, רק כשהיה בן 13 בית הדין לא יכלו לבצע בו את המשפט כי חסרו התנאים לסקילה בב"ד.

וייתכן שכשגדל ומרד באביו, כבר הגיע לו משפט מוות גם בידי אדם כדין מורד במלכות, רק בכל זאת הוא מת בידי שמים על עצם היותו בן סורה ומורה.

ולכן היה דוד בוכה ומתפלל עליו להעלותו מהגיהנום, כי במיתה זו לא התכפרה לאבשלום המרידה באביו שעל זה התחייב מיתה בידי אדם מלבד מה שהיה בן סורה ומורה.

ובעצם בן סורר ומורה למלקות ולא למיתה, זה כמעט כל ילדי העולם!!!! כי היום לא חסרים בנים שאינם שומעים להורים ולמחנכים, עד כדי כך שכבר נדיר למצוא בנים ותלמידים הנכנעים ומקשיבים להוריהם ולרבים, וגם לא חסר זוללים וסובאים הדורשים והסוחטים את ההורים לחיות ברמה גבוהה בלי חשבון, ונכון שחסרים התנאים לסקילה, אבל האם התנאים למלקות חסרים??? וככה יגדלו הנערים והיהו רשעים, וחלילה יתחייבו מיתה בידי שמים!!!

לכן בכדי למנוע מצב ביש שכזה, "דרוש וקבל שכר"!! עלינו לחנך את עצמנו וגם את המשפחה מילדות לאיפוק, ולחיות בצניעות!! ולא כל דבר שרוצים לוקחים וקונים, וגם לא חיים בשביל אחרים להרשים אותם ולנקר עיניים!! אלא עלינו להראות לילדים שגם ההורים כשרוצים וחושקים בכל זאת מותרים ומתאפקים.

וגם עלינו לשקם בדחיפות את השלום בית שהילדים יראו אהבה ואחוה ושלוש ורעות, וככה לא יהיה את האומץ להתחצף, ולא יוכלו לנצל ולתמרן את המריבות בין ההורים לתאוות ליבם.

איננו שומע בקול אביו ובקול אמו

וקשה שא"כ מדוע כתוב "בקול אביו ובקול אמו", הרי ממילא הדברים חסומים מלהגיע ללב!! אז מה זה משנה מי מדבר!! וא"כ שיהיה כתוב "איננו שומע בקולנו"!!!
ונראה שאדרבה התורה באה להמחיש, שהבן אדם נחשב לבן סורר ומורה לפחות למלקות, זה כשהבן לא שומע לא לקול אביו שמדבר איתו בקשיחות, וגם לא מקשיב לקול אמו שמדברת יפה וברכות, אז תדע לך שפשוט הלב שלו אטום!!! כי הוא בן סורר ומורה שהמליך את היצר עליו.

ללמדנו, שפעמים רבות אפשר להציל ילד או בן אדם על ידי סגנון דיבור או חשיבה שונה, ואם לא עוזר יש לנסות עוד שיטה וסגנון, אבל אם הלב סתום שום סגנון לא יעזור, כי היצר חוסם הכל.

ובכל זאת ולמרות הכל, יהודים אל יאוש!!! כי לפעמים הדיבור לא נכנס ללב, אבל הוא צבור בפתח הלב, וביום מן הימים, אולי ביום כיפור!! או בעת התעוררות תשובה מיוחדת שבורא עולם ברחמיו שולח לנו מידי פעם, בבת אחת כל הדיבורים שחיכו בחוץ בפתח הלב חודרים בבת אחת פנימה ללב, וכמה שיותר הצטבר ככה יותר נכנס ללב פנימה, והתשובה וההתחזקות מתעצמת ועולה ומתקיימת לאורך ימים, ואכן יש אימרה מפורסמת בשם הקאצקער, 'והיו הדברים האלה.. על לבבך', למה על הלב ולא בתוכו? אלא אם הלב סגור העמס מעליו, וברגע שהלב נפתח יפול הכל פנימה..

ואם כן, נוסף לנו "תירוץ נוסף", שאדרבה התורה מדגישה לנו, שגם בבן שלנו אטום וחסום, עדיין תשקיעו בו בדיבור של האבא בסגנונו ושל האמא בסגנונה, למרות שזה נראה כברכה לבטלה, בכל זאת התורה אומרת תמשיכו!!! תשקיעו!!! יום יבוא והלב ייפתח והכל ייכנס פנימה!! שום דבר לא היה לחינם, רק תשקיעו מכל הלב בצורה שלא גורמת דחייה, ובעזרת השם תצילו את בנכם וגם את עצמכם.

ודעו לכם, שנכון לפעמים הלב שלו אטום לחלוטין, אבל את ההשקעה הוא רואה ואת האכפתיות של ההורים הוא רואה, נכון שכרגע הוא מזלזל במאמצים אבל בתוך תוכו או בזמן עתידי הוא יעריך את זה, ורק בגלל זה הוא יתחזק אמן ואמן!!!

על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים, ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור

שלנו על מואב זה כי לא נתנו לנו לחם ומים, הרי מואב ניסו להרוג אותנו!!! **ואת** זה לכאורה אפשר לתרץ שאולי זה

טוען שהוא ראה קבר של בן סורה ומורה. **ונשאלת** השאלה, הרי הגמרא שם ק"ז אמרה שאבשלום היה בן סורה ומורה, וכך מתבארים הפסוקים בנביא לגבי דוד וחושי הארכי!!! **וגם** קשה איך ייתכן שאבשלום היה בן סורה ומורה, וכי קולו של דוד היה משונה ששווה לאשתו, או להיפך?? או מראהו שווה לאשתו???

אלא יתכן כפי שטוען ה"בנין שלמה" שכל ההגבלות בהקשר לבן סורה ומורה זה לעניין מיתה, אבל לעניין "וייסרו אותו" שנותנים לו מלקות, בזה אין הגבלות, ולכן יש שינוי שפעם אחת כתוב בן סורר ומורה עם וו ופעם אחת מרה בלי וו, כי יש 2 סוגים של בן סורה ומורה.

ונראה להרחיב דבריו, שבן סורה ומורה לעניין מלקות כולל הרבה בנים, גם כאלו שאין בהם את כל הפרטים הנדרשים בגמרא, וכגון שאין ההורים שווים בקול ובמראה ובגובה, ואילו לגבי מיתה כתוב מרה חסר כי הוא לא כולל כמעט, אלא הוא מאוד מצומצם עד בלתי אפשרי ולא מציאותי וכדברי הגמרא. **ואכן** רבי יונתן, מדבר על בן סורה ומורה לא מהסוג שסוקלים אלא מהמורחב שאין בו את כל ההגבלות, את הבן שחייב מלקות "וייסרו אותו",

ובעצם בן סורר ומורה למלקות ולא למיתה, זה כמעט כל ילדי העולם!!!! כי היום לא חסרים בנים שאינם שומעים להורים ולמחנכים, עד כדי כך שכבר נדיר למצוא בנים ותלמידים הנכנעים ומקשיבים להוריהם ולרבים, וגם לא חסר זוללים וסובאים הדורשים והסוחטים את ההורים לחיות ברמה גבוהה בלי חשבון, ונכון שחסרים התנאים לסקילה, אבל האם התנאים למלקות חסרים??? וככה יגדלו הנערים והיהו רשעים, וחלילה יתחייבו מיתה בידי שמים!!!

לכן בכדי למנוע מצב ביש שכזה, "דרוש וקבל שכר"!! עלינו לחנך את עצמנו וגם את המשפחה מילדות לאיפוק, ולחיות בצניעות!! ולא כל דבר שרוצים לוקחים וקונים, וגם לא חיים בשביל אחרים להרשים אותם ולנקר עיניים!! אלא עלינו להראות לילדים שגם ההורים כשרוצים וחושקים בכל זאת מותרים ומתאפקים.

וגם עלינו לשקם בדחיפות את השלום בית שהילדים יראו אהבה ואחוה ושלוש ורעות, וככה לא יהיה את האומץ להתחצף, ולא יוכלו לנצל ולתמרן את המריבות בין ההורים לתאוות ליבם.

האור החיים הקדוש, שואל מדוע כתוב "איננו", ולא כתוב "אינו שומע"!! **ותירץ**, שילד כזה הוא בעצם כאדם שהמליך את היצר הרע עליו, שמרצון מתמסר ליצר ולכל תאוותיו, ולכן אדם כזה לא רק שאינו שומע לקול הוריו, אלא יותר גרוע מכך, כי הוא במצב שלא מסוגל בכלל לשמוע בקול הוריו. **כי** היצר העומד בפתח הלב ברכות ס"א מסלק כל דיבור טוב שלא יכנס ללב של הנכנע לשלטונו, ולכן כתוב "איננו" שהוא גם לא מסוגל לשמוע!!!

וטהר לבנו - כי תצא

ואכן עיקר הפסול במואב היה שלא יצאו לקראת ישראל בלחם ומים ובחינם, ואצל עמון בכסף לפחות. **והסיבה** להבדל פשוט הוא, שדווקא בגלל שמותר היה לעם ישראל להציק ולשדוד ולבוזז את מואב ולא את עמון, על כן עוד לפני שעם ישראל בא ושדד את מואב, היה עליהם – על מואב לנסות להיות נחמדים לעם ישראל ולהציע להם בחינם לחם ומים.

ואם מואב היו עושים כן, קשה להניח שהיהודים היו כפויי טובה ובוזזים ושודדים אותם, כי כבר שייך הכרת הטוב על הנחמדות, ואילו מעמון שהיה אסור לשדוד אותם, הטענה עליהם שלפחות היו יוצאים לקראת ישראל בלחם ומים ואפילו בתשלום להיות נחמדים ובלי להפסיד, אבל גם זה לא עשו!!

דווקא אצל בני לוט זה חמור מאוד שלא קיבלו את עם ישראל בהכנסת אורחים, כי במקום לחפור ולהתעמק בהיסטוריה ובכוח של משה רבינו שאין כוחו אלא בפיו שלכן נעמיד כוח כזה מולו את בלעם שכוחו בפיו.

במקום זה היה עליהם להתבונן טוב וחיובי על פי ההיסטוריה שלהם עם בני ישראל עד שורשי משפחתם, והיו מגלים דרך חיובית וטובה ונעימה לחיות נכון עם ישראל העוברים בגבולם, והוא בהכנסת אורחים וגמילות חסדים שהייתה מושרשת בכל משפחת אברהם אבינו ואחיינו לוט שהוא אבי משפחת עמון ומואב.

ובמקום לשכור ולהוציא כסף על בלעם לפעול ברע, היו משלמים לחכם אחר שהיה מראה להם כמה הכנסת אורחים חשובה ומקרבת, וכמה גנים טובים מאחדים יש בינם לישראל, עד כדי כך שבורא עולם הציל את אביהם לוט ברגע האחרון שלא יפסיד את המתנה הטובה המושרשת בו - מידת החסד.

שורשי החסד של מואב ועמון – אצל לוט ומשפחתו

סדום שהיות ולא עבר לילה, והוא לא ישן על זה, אז עדיין הגנים של מידת החסד הטבוע במשפחת אברהם אבינו השפיעו ולכן לוט עשה חסד עם האורחים.

והיות ומואב העדיפו לקלל, ואפילו לא חשבו להשתמש בכוח הטבוע בהם בגמילות חסדים, **זה הוכיח שהם אכן הצליחו לנתק מהשורש את הטבע הטוב** שהיה בהם. **ואחד** שהיה טוב והתקלקל, הוא יותר גרוע מאחד שמעולם לא היה טוב, כי אז החוסר של הטוב מתמלא ברע וברשעות ובאנטי ובנגד הגמור מהטוב שהיה בו.

והנה לכם דוגמא, כשהם החליטו להחטיא את עם ישראל, פתאום הם מחייכים לעם ישראל ומזמינים אותם לאכול בשר חינם ולשתות יין, ואומרים להם אנחנו משפחה ועוד מילים יפות, ממש ניצלו את היופי של הכנסת אורחים והשתמשו בו לרעה ולעבירה.

ועד כמה כואב הלב שהיהודים לא קלטו את הרמאות, כי אם מואב מכניסי אורחים נפלאים ומדהימים כל כך, איפה הם היו בהתחלה כשעם ישראל הגיע??? למה לא קידמו אותם מיד בלחם ומים??? למה חיכו כמה ימים???

ואכן אם עם ישראל היו קולטים את הצביעות הם לא היו מאמינים ונגררים וחוטאים, וממילא לא היו מתים 24 אלף. **ולכן** היות והם ממידה טובה שהייתה מושרשת בהם הם התנתקו והפכו אותה רק ככלי להרס ולחורבן עם ישראל מתוך רוע ורשעות, לכן התורה אוסרת ומצוה שלא נדרוש את שלומם ואת טובתם לעולם.

כלול במה שכתוב בהמשך הפסוק **"ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור"**.

ואם הוזכר הפשע ששכרו את בלעם לקלל ולא הצליחו, הרי הם פשעו בחומרה גדולה ועצומה מכל שהרי הם החטיאו את בני ישראל עם בנות מואב, **ומדוע** פשעם זה לא הוזכר כלל, ורק אצל עמלק הוזכר עניין זה שהחטיא את ישראל???

וגם מדוע הפשע שרצו לקלל את עם ישראל – שלכאורה כלול בזה ניסיון לרצוח ולהרוג את עם ישראל, לא נכתב ראשון כדבר עיקרי, וכי מה שלא קידמו בלחם ומים גרוע יותר מקללת בלעם???

ונעצם ליהודים היה מן, ומים היה להם מבארה של מרים, אז למה היה להם צורך לקדם את ישראל בלחם ומים, הרי זה מיותר לנו??

וגם כתוב ברש"י שמואב ואדום מכרו ואילו עמון גם לא הסכימו למכור, אז אם כך מה הטענה על מואב הרי הם כן הסכימו למכור, וכי בגלל שלקחו כסף???

ובכלל פלא שמואב מכרו, הרי רש"י כותב שהיהודים שדדו ובוזזו אותם כי רק מלחמה אסור לנו לעשות עם מואב אבל להתגרות מותר, אז מה פתאום שמואב ימכרו בכסף לחם ומים, הרי גם ככה היהודים היו חוטפים בחינם???

ונראה לתרץ, שאכן מה שמואב החטיאו את עם ישראל כי פחדו מהם זה גרוע מאוד וחמור מאוד, אבל זה לא מראה שיש להם פגם פנימי ושורשי עד כדי כך שאין אפשרות חיבור בינם לבין עם ישראל גם כשיתגיירו. **כי** אם אכן זו הייתה סיבה לאיסור ביאתם בקהל ה', אם כן גם בנות מואב היו אסורות בקהל ה' כי הן אלו שהחטיאו את קהל ה', וממילא דוד המלך לא היה מאם הכשרה בקהל ה', אלא אכן לא זאת הסיבה לפסול אותם.

שהנה הסיפור של לוט ואנשי סדום, ממש לא מובן, איך יתכן שאנשי סדום הרשעים ששונאים חסד, שהם גם אלו שרצחו באכזריות את הבת של לוט רק בגלל שגילו שהיא גמלה חסד עם עני, ולכן ציפו אותה בדבש והדבורים עקצו אותה כשהיא צורחת מכאבים.

ולהפתעתנו דווקא הם לוקחים וממנים עליהם לשופט את לוט האבא של בעלת החסד, האחין של אברהם איש החסד המפורסם בכל העולם שגדל אצלו והתחנך אצלו כבן, וכי זה הגיוני?? הרי היה עליהם לקחת אדם אכזרי בן של שטן ושכל משפחתו מתחרים על שיאים של רשעות???

ובעצם מתברר שאכן גם לוט עצמו הוא בעל חסד עצום, שבאותו יום שנהיה שופט עליהם בסדום הוא מוסר נפש להכניס אורחים, אז באמת לא מובן מה ראו אנשי סדום לשטות זו??

ובבחרותי דרשתי בשבע ברכות ועניתי על כך תשובה, **והאדמו"ר מסדיגורא זצ"ל** שהיה באירוע נהנה, וצחק ברוב הנאתו מהתשובה ב"ה, שבעצם אנשי סדום פשוט רחמו על לוט, מסכן הבן אדם עזב את אברהם, רוצה להתקלקל לכן בא לסדום, אבל לא הולך לו!! **אמרו**, כנראה גמילות חסדים זה בגנטיקה שלו ושל משפחתו - של משפחת אברהם אבינו, לכן הביאו אותו להיות שופט בסדום, שכך שיש לו מעמד וכבוד, כמו שאומרים **"תן לו כיסא בשלטון והכל יסתדר - בטוח הוא ישתנה לרעה"**.

ואכן תכנית זו הייתה אמורה לפעול כי **הכבוד הורס הכל** גם את התכונות הטבועות לנו בגנים, המזל הרע של אנשי

וּטְהַר לִבְנוֹ - כִּי תֵצֵא

ונלמד מזה שחלילה לנו להזניח את הטוב שיש בנו, כי אם נזניח אזי במקום הטוב החוסר יתמלא ברוע!!! אלא עלינו להתחזק לטפח ולהגדיל את הטוב שבנו, וכן את הקדושה שבנו נטפח ונעלה, כי אם נזניח חלילה, תחתיו תגיע טומאה חמורה חס ושלום, וכמאמר חז"ל "מרעיבו שבע ומשביעו רעב", לכן חזק ואמץ אמן.

וגם לעולם נחשוב ישר ולעומק, ולא להתפעל מחיוכי היצר הרע, אלא אשרי אדם מפחד תמיד, תבדוק תמיד מה מסתתר מאחורי החיוך, האם מתיקות או ארס קטלני!!! ותמיד כדאי להתייעץ עם רבך או ידיד אמת ירא שמים למען תצליח אמן.

תמנע ילדה את עמלק

ואולי, רבקה רצתה שליעקב יהיו 12 שבטי קה שיהיו ליעקב רק צדיקים מושלמים בלי יוצא דופן, ואם הייתה עוד שפחה זה היה פוגם, **אבל**, אחרי הכל גם בשבטים הקדושים הייתה מחלוקת ש 10 בנים היו נגד בן 1, ובסוף הבן האחד היה מעל כולם, אבל למרות זאת בסוף כולם חיו ביחד ובאהבה ואחוה.

וייתכן שכל זה יכל להיות באדם שהיה חלק מתוך ה 12 שבטים, אבל מהבן של תמנע שלא היה משתייך לשבטים בו היה המחלוקת נגמרת באופן שלילי ורע??? **ובכל** זאת מזאת שרצתה להתקרב ולא קיבלו אותה מכל הסיבות הטובות שבעולם, יצא ממנה עמלק, שהחטיא והציק ומציק לישראל. **וכמו** שמפרשים לגבי השבת אבידה, **ש"לא תוכל להתעלם"** מנפש אבודה, ולפעמים עליך לקיים **"והבאתה אל תוך ביתך"**.

ומדהים הסיפור של רב יוחנן וריש לקיש שרב יוחנן הבטיח את אחותו המושלמת לריש לקיש שהיה ראש השודדים אם יחזור בתשובה!! **האם** היום יש צדיק שעושה כדבר הזה??? מי יתן את בתו המושלמת לאחד שרק קיבל עליו עול תורה ומצוות?? **וחלילה** לנו אם רב יוחנן היה אומר לריש לקיש, תלמד כמה שנים ואז נבדוק ונראה ואולי ונשתדל, אם לא בצעקות או החוצפה שבכלל חשב על הרעיון!!! כי אז לא היה לנו את ריש לקיש!!! וכמה היה חסר לנו בגמרא!!! עד כדי כך שאפילו רב יוחנן איבד דעתו מצער על שהפסיד את ריש לקיש!!!

ללמדנו כמה עלינו להיזהר לא לרחק אף יהודי שרוצה להתקרב, כי אם על גויה שרצתה להתקרב וריחקה יצא נזק עצום לעם ישראל, כל שכן לרחק יהודי מה גודל האשמה והנזק שעלול להיווצר מזה!!!

וכל שכן לא לגרום להחטיא יהודי שככה בגללנו הוא חטא והתרחק, איך נוכל לפתוח מחזור בימים נוראים ולבקש סליחה מבואר עולם??? איך?? הרי הפלנו בידיים את בניו היקרים??? איזה אבא יסלח לאדם שהחטיא ודרדר את בניו לתרבות רעה??? איזה אבא ירצה בכלל להסתכל ולא להקיא על אדם שכזה??? פשוט פחד פחדים!!!

ואם רחמנא ליצלן חטאת בחטא נורא ואיום זה, עליך החובה לעשות תשובת המשקל, ולמסור נפש לתקן על ידי שתחזק יהודים שיתחזקו ביראת שמים ויחזרו בתשובה שלימה, כי כמו שלחילול ה' אין כפרה בעולם הזה בכל זאת קידוש ה' מכפר על חילול ה', אולי גם קלקול יהודים מתקנים רק על ידי תיקון וחזוק יהודים, והלוואי וזה נכון!!! כי בלי זה איך יתוקן עוון חמור זה???? איך???

זכור את מרים - שדיברה לשון הרע באחיה וקיבלה צרעת

וכל המהלך הזה של פרסום חטאה ברבים עד עצם היום הזה, היה שווה למרים עצמה, וכפי דברי הרמב"ן, כי מכוחה נלמד להישמר מלשון הרע.

וחשוב לציין, שפרסום חטאה בהתחלה, בכך שכל עם ישראל המתינו לה שבוע, היה זה רק לאחר שנודע לה על חומרת חטאה ולאחר שחזרה בתשובה, לכן זה פחות בזיון למרים, ולכן מרים הייתה שמחה להראות לכל העם, הנה לכם חזרתי בתשובה לאחר שנודע לי חומרת החטא, ולמרות שהתכוונתי לדבר לשון הרע לתועלת, וגם זכיתי לתפילה מיוחדת של משה רבינו, **בכל** זאת כל זה לא הספיק למחוק את העונש.

כי "לשון הרע" הוא עבירה חמורה מאוד מאוד!!!! ולכן העונש חייב לבוא למרות התשובה!!! וע"ע מה שכתבתי ע"ז בארוכה בפרשת בהעלותך.

כתוב ברש"י בראשית ל"ו י"ב מהגמרא סנהדרין צ"ט שתמנע מאוד רצתה להתחתן עם משפחת האבות, היא ביקשה מאברהם ויצחק ויעקב וסירבו לה, והיא התעקשה בכל זאת להיות קשורה למשפחת האבות לכן היא הלכה ונהייתה פילגש לאליפז, כך היא דבקה בצאצאיו של אברהם ויצחק. **ומוסיפה** הגמרא שהיות ודחו אותה וריחקו אותה, לכן יצא ממנה עמלק שנלחם בישראל.

ונשאלת השאלה שרבים מהמפרשים דנו בה, למה אכן האבות הקדושים לא התחתנו איתה?? **ובעצם** על אברהם לכאורה זו לא קושיא, כי אברהם ראה איך בן הגר מנסה להרוג ולקלקל את יצחק, לכן לא הוסיף עוד בעיות לבית שלא יהיה עוד אחד שישכן את יצחק, (ומה שבכל זאת אברהם החזיר את הגר היה זה כשיצחק כבר גדל, וגם יתכן שהרגיש מחויבות להגר שגרשה). **ועל** יצחק גם כן לכאורה אין שאלה, כי הוא מתחילה התחתן רק עם אחת, וכבר היו לו בעיות קשות מבן אחד שנולד גם מאותה אשה, שרצה להרוג את יעקב הבן הצדיק וממשיך הדרך.

רק על יעקב אבינו השאלה, הרי הוא התחתן עם 2 נשים 21 שפחות, למה לא הוסיף עוד אחת שכל כך התעקשה להתקרב??? **וגם** אם חשש שמתמנע יצא ילד רשע, בכל זאת הוא אמור להתבטל ב21 צדיקים, שאז או שיתקנו אותו או שלכל הפחות לא יהיה לו כוח רע להזיק להם!! **ואכן** ראיתי שמביאים בשם היערות דבש שכתב בשם מהר"ש **אלקב"ץ** שרבקה לא הסכימה ליעקב.

ללמדנו כמה עלינו להיזהר לא לרחק אף יהודי שרוצה להתקרב, כי אם על גויה שרצתה להתקרב וריחקה יצא נזק עצום לעם ישראל, כל שכן לרחק יהודי מה גודל האשמה והנזק שעלול להיווצר מזה!!!

וכל שכן לא לגרום להחטיא יהודי שככה בגללנו הוא חטא והתרחק, איך נוכל לפתוח מחזור בימים נוראים ולבקש סליחה מבואר עולם??? איך?? הרי הפלנו בידיים את בניו היקרים??? איזה אבא יסלח לאדם שהחטיא ודרדר את בניו לתרבות רעה??? איזה אבא ירצה בכלל להסתכל ולא להקיא על אדם שכזה??? פשוט פחד פחדים!!!

ואם רחמנא ליצלן חטאת בחטא נורא ואיום זה, עליך החובה לעשות תשובת המשקל, ולמסור נפש לתקן על ידי שתחזק יהודים שיתחזקו ביראת שמים ויחזרו בתשובה שלימה, כי כמו שלחילול ה' אין כפרה בעולם הזה בכל זאת קידוש ה' מכפר על חילול ה', אולי גם קלקול יהודים מתקנים רק על ידי תיקון וחזוק יהודים, והלוואי וזה נכון!!! כי בלי זה איך יתוקן עוון חמור זה???? איך???

שואלים המפרשים וכי מה עם הלשון הרע עליה??? הרי אלפי שנים מזכירים את חטאה שעשתה בצנעה, והרי לא מזכירים חטאים ראשונים של בעל תשובה, וגם לא חטאים של נפטר שחזר בתשובה, ועוד יש סיבות רבות לכאורה להסתיר את חטאה!! **ובפרט שכבר נענשה והתכפר לה???**

אלא יתכן שהטעם הוא, שהיות וכשהיא דיברה לשון הרע היה **חילול ה'**, ובפרט שכל העם המתין לה שבוע שלם, וזה בלט מאוד מאוד, שעם שלם אמרו שממתניים שבוע שלם רק בגלל שממתניים למרים שחלתה בצרעת, ובפשטות כולם הבינו שנענשה כי דיברה לשון הרע, איזה חילול ה'!!!

לכן על חילול השם צריך לתקן רק בקידוש השם, אז היא עד היום מקדשת שם שמים שהספר של החפץ חיים מתבסס בעיקר מאוד על הזכור של מרים.

וטהר לבנו - כי תצא

לכן נלמד עד כמה חמור עוון "לשון הרע", בפרט שמירת הפה מרבה אהבת ישראל, וכשיש אהבת ישראל בינינו זה מרבה אהבת בורא עולם אותנו, כמו שמצאנו בדורו של אחאב שלמרות שהם היו עובדי עבודה זרה הם היו מנצחים במלחמות רק בגלל שלא היו מדברים לשון הרע, וכשהקדוש ברוך הוא אוהב אותנו מאוד הוא דואג ונותן לנו הרהורי תשובה, ונותן לנו כוח ויראת שמים שיהיה לנו כוח להמשיך את ברית הלשון וגם לשמור על ברית קודש ושמירת העיניים אמן ואמן.

וגם נזכור וכאמור, שחילול ה' חייבים לתקן על ידי קידוש ה', ולכן עכשיו שאנחנו ניצבים בחודש אלול אסור לנו להירדם!!! וכמו שאומרים "בן אדם מה לך נרדם!!! קום!!! קום כבר!!! וכי מה אתה מחכה שיקרה לך ח"ו בכדי שתתעורר!!! קפוץ תיכף ומיד למלחמה ביצר, וכי תצא למלחמה ונתנו ה' בידך אמן ואמן!!!

אתה עייף ויגע ולא ירא אלוקים

והם פשוט חיו תמיד בלחץ ובשקר!! בחוסר ביטחון בבורא עולם וגם בחוסר בביטחון עצמי בכוחות הנפש שלהם עצמם, כי עליהם לדעת שיש כלל שבחנתונה שמח ושכח מהחובות, ואת הדאגה תשאיר לאחר השמחה.

וכן בקריעת ים סוף בשיא הנס הגדול תשמחו ותתפעלו מגדלות בורא עולם ותמשיכו להצביע זה קלי, למה ראשכם ברח הצידה - לפחדים?? אין זאת אלא כי הם באמת חסרי ביטחון בבורא עולם, ולכן הם לא יכלו לשמוח וליהנות ולהתחזק מהנס.

ועל החלשים בביטחון, על אנשים כאלו השתלט עמלק, כי הם חסרי עמוד שדרה, שלא נהנו ולא התחזקו מהנס, ולכן קרסו בפני עמלק רח"ל, כי הם היו תשושים מפחדים מיותרים, ולא היה רגע אחד של שמחה ושל חיזוק מתוך אהבת השם, וכשחסר שמחה של קדושה זה עלול להתמלאות בשמחה של עבירה רח"ל.

וזה מזכיר לי סיפור על רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שלמד בחדרו במלחמה כשעפו פגזים בירושלים, ובני ביתו התחננו לפניו לרדת למקלט, אבל הוא בביטחון אמר אני לומד תורה והיא מגינה!! אבל כאשר בנינים ליד נפגעו, אזי בלי שירצה הרימו אותו בכוח והורידו אותו למקלט.

ומיד כשפינו אותו מהחדר, נפל פגז שפיצץ את החדר בו למד!!! הם באו לרב ואמרו לו הנה הרב רואה צדקנו שהוצאנו אותך בכוח, הנה הצלנו אותך ממות!!! **צעק** עליהם רבי חיים ואמר להם, אתם מזיקים!! שברתם לי את הבית!! כי אם לא הייתם לוקחים אותי מהחדר והייתי ממשיך ללמוד תורה, שום פגז לא היה נופל שם.

זהו ביטחון אמיתי של כוח התורה, לא גאווה אלא אמונה ובטחון, זכותו יגן עלינו אמן.

*תמחה את זכר עמלק מתחת השמים

בכדי שיתקיים מחיית עמלק המושלם בביאת המשיח שאז כסאו של הקב"ה יהיה שלם.

ולפי זה תמוה, איך ציווה שמואל לשאול למחות את זכר עמלק הרי אם אכן שאול היה מקיים מצוות שמואל בשלימות והיה הורג את אגג ואת הצאן אם כן לא היה המשך למצוות מחיית עמלק???

ואולי שמואל הנביא כאב לו שחלק מעם ישראל ביקשו מלך שלא כשורה, לא מחמת מצוות ה' שימנו מלך בביאתם לארץ ישראל, אלא ביקשו מלך כי רצו להידמות לגויים, ויש בזה גם פגיעה במלכות שמים כביכול אמרו רצוננו במלך בשר ודם ולא במלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ואכן כדברים הללו טען שמואל לעם שהם חוטאו בבקשם מלך.

אבל היות וה' ציווהו בכל זאת לתת להם מלך, לכן שמואל ניסה לנצל מצב זה לקיים מצוות מחיית עמלק בשלימות שאולי על ידי זה יזכו לביאת המשיח תכף ומיד, ועם ישראל לא יחטאו חלילה עם מלכם, אלא אדרבא זה יהיה חלק מושלם מקיום הג' מצוות שהתחייבו בכניסתם לארץ.

כתוב בתרגום יונתן בן עוזיאל, שעמלק קירר את אלו שהיו עייפים מגלות ושעבוד מצרים ושפחדו בים סוף מהגלים של הים. **ונתבונן** בעוצמת דבריו, שהרי כחצי שנה היה להם חופש משעבוד מצרים, ואדרבה הם נהנו לראות את המצרים סובלים מהמכות, וכשיצאו - הם יצאו ביד רמה, מתוך עוצמה ולא בריחה מתוך לחץ ופחד, אז על איזה עייפות מדברים כאן???

ואולי הם היו עייפים בגלל המרדף של פרעה אחריהם לים סוף, אבל גם זה עדיין לא מובן, שהרי סוף סוף הם ראו את ישועת השם, וראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, אז למה יש בהם עייפות?? וגם למה הם חששו מהגלים, הרי עליהם לרקוד ולשיר מעוצמת הנס?? כי אם ה' רצה להרוג אותם אז לא היה קורע להם את הים.

ונראה לתרץ, שאכן ראינו ברש"י שעם ישראל לא נרגע עד שראו את מצרים מת על שפת הים, כי היו חלק מעם ישראל חלשים באמונה, וכשהיו בתוך הים וראו ניסים, למרות שאמרו "זה קלי ואנוהו", בכל זאת בליבם היה חיידק שניקר אולי כולם צדיקים ורק אני לא, ואולי כרגע אני לא צדיק, ואולי עוד רגע אני אחטא ובורא עולם יטביע אותי, ואותו אדם לא חשב שזה בגלל שהוא חלש בביטחון בבורא עולם.

אלא הוא יטען אדרבה אני צדיק שמפחד תמיד מעבירות!! והם האנשים שפחדו במצרים שמה גם הם יסבלו מהמכות כמו המצרים, וגם שמא אחרי המכות הם שוב ישתעבדו לפרעה, וגם חששו מהגלים שיטביעו אותם, וכך הם התעייפו מפחדם התמידי והמיותר.

יש מחלוקת גדולה בין הראשונים בהקשר למצוות מחיית עמלק, לרוב הראשונים מצוות זו קיימת גם קודם ביאת המשיח. **והראיה** לכך משמואל שציווה את שאול למחות את עמלק, **וכן** דוד שציווה את יואב להרוג את אדום שמפסטות לשון הגמרא ב"ב כ' הם היו עמלקים שלכן דוד כעס למה יואב הרג רק את הזכרים ולא הרג ומחה את זכרו של עמלק שכולל בזה כל נפש בין זכר ובין נקבה.

אומנם יש עדיין קצת פלא בעניין, שהרי מצוות מחיית עמלק היא מדור דור עד ביאת המשיח, וכפי שכתב רש"י שנשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו, וכשימחה שמו יהי השם שלם והכסא שלם.

וכן מצאנו ברש"י שמות פרק יז פסוק יג "ויחלש יהושע" - (תנחומא) חתך ראשי גבוריו ולא השאיר אלא חלשים שבהם ולא הרגם כולם, מכאן אנו למדים שעשו ע"פ הדבור של שכינה.

ומתוך זה נראה שבורא עולם רצה שיעשו מחיית עמלק אבל לא באופן מוחלט אלא שישארו עמלק לדורות הבאים

וטהר לבנו - כי תצא

וכפי שמשוה ויהושע שלוחו לא עשו כן במלחמת עמלק, הראשונה למרות שהיה בכוחם לעשות כן שהרי הם הרגו את כל הגיבורים ובכוונה השאירו רק את החלשים???

ונראה לתרץ בפשיטות, שאכן אין ראייה כלל מכך שבורא עולם לא רצה שמשוה ויהושע ימחו לגמרי את זכר עמלק, כי זה היה לפני מתן תורה, וביאת המשיח לפני מתן תורה זה דבר שלא אפשרי לכאורה בעליל, כי כל התענוג של ביאת המשיח זה **"כי אם לשמוע את דברי ה'"** ולהתענג על ה' בשמוע תורה מפי הקב"ה.

אבל שמואל ודוד המלך היו לאחר מתן תורה, ולכן הם סברו שמתאים לקרב את ביאת המשיח ותיקון העולם המושלם על ידי מחיית כל זכר עמלק באופן מושלם.

ללמדנו, שמחיית הרוע שבעולם בשלימות זה בא על ידי התורה הקדושה, ולכן כל החפץ למחות את העמלק שבקרבו המקררו כל עת מדברים שבקדושה ומושכו להנאות עולם הזה ולטומאה חמורה.

ובכדי לנצח את העמלק הרע הזה ולמחותו חייבים להיעזר בכוח התורה הקדושה, שהיא נותנת עוז ותעצומות לעם, היא נותנת שובע של קדושה המספק את צורכי האדם ורבעונו וכך הוא יכול בנקל לנצח את היצר הרע בעזרת ה', וכמובן תפילות בכוונה ובדבקות ביחד עם לימוד התורה וספרי מוסר יעשו את השינוי הרצוי להגיע למדרגות גבוהות בקדושה אמנם ואמן.

מצוות מחיית עמלק - ע"פ דעת בעל התרומות - המשך

אומנם לדעת הראשונים החולקים שלדעתם שמואל ציווה משאול למחות את כל זרע עמלק מכל העולם כולו, ובכל זאת נשארו הרבה עמלקים, כי רש"י כתב בספר שמואל א' טו' ג' שמה שנצטווה שאול להכות בעמלק גם משור ועד שה מגמל ועד חמור, זה בגלל שהעמלקים היו מכשפים והפכו עצמם לבהמות הללו, ולכן היות ושאול השאיר בהמות לכן נשארו הרבה עמלקים.

בכל אופן, לא מובן לפי הדעת של התרומה, מדוע בגלל ששאול השאיר את אגג ובהמות לכן יצא מזה המן, הרי גם אם שאול היה הורג את אגג ואת כל הבהמות עדיין נשארו עמלקים בעולם, ומהם גם יכול לצאת רשע כמו המן?? וגם מה היה חשוב לשמואל להרוג את כל העמלקים שגרים בארץ ישראל, ולהרוג אפילו את הבהמות, הרי גם ככה נשארים עמלקים בעולם??

אלא, נראה שהעמלקים שגרים דווקא בארץ ישראל ליד היהודים הם עמלקים הכי רשעים והכי מסוכנים לעם ישראל, כי הם טומאה שנדבקת דווקא לקדושה, וזה הכי רע שבעולם, ולכן יש צורך את הטומאה המסוכנות ביותר למחוק מיידית ולגמרי, ואכן דווקא מטמאה רעה שכזאת יצא המן הרשע שנדבק למרדכי היהודי ונמכר לו לעבד, והוא היה צורך הגדול ביותר לעם היהודים.

ללמדנו, שסכנה גדולה היא ביותר להיות ליד טומאה, ודווקא טומאה שנמצא ליד קדושה זה הכי מסוכן, ולכן נברח מכל טומאה בפרט בזמן התפילה ולימוד ובזמן שעושים מצוה, כי אז הטומאה הנדבקת היא מסוכנת ביותר.

ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והייתה לה' המלוכה

נקיים וזכים, ואחר שלא ישמעו בטוב אז ילבש נקם להלחם עמם – אדום לבושו, ואולי כוונה, שעשוי – אדום יטענו שרק את עמלק צריך למחוק ולא את אדום, כי מצאנו אפילו צדיקים שיצאו להם בני רשעים, כמו שיצא עשו מיצחק.

ולכן להקב"ה מוכיח להם זה שקר, שעמלק יצא רשע זה דווקא בגלל עשו – אדום שבגלל שהציק ליעקב אבינו מאוד מזה יצא כל הרשעות, ולכן יעקב כשנפרד מעשו אמר לו עוד ניפגש, וכמו שכתב רש"י שבעת הגאולה יעקב יבוא לשפוט את עשיו על כל הרשע שיצא מעשו כל הדורות, וזה מחיית זכר עמלק מושלם מחיית כל הרע מהשורש,

ואולי מטעם זה ניסה גם דוד המלך להכרית כל זכר עמלק, כי כשם שהכין את היסודות לבניין בית המקדש כך חפץ דוד להכין את היסודות לביאת המשיח תכף, והיות ויואב לא הרג רק את הזכרים ולא חשב להרוג גם את הנקבות לכן נכשל ונמלטו 400 עמלקים שיואב לא הצליח להורגם.

ולפי זה צריך עיון שמדוע יהושע לא נצטווה להרוג גם את החלשים של עמלק, הרי אם היה הורג את כל עמלק אולי היו זוכים לביאת המשיח תכף ומיד??

ואם בורא עולם לא הסכים לכך כפי שכתב רש"י כן במפורש שעל פי הדיבור עשה כן, אם כן מדוע שמואל ודוד לא סברו ללמוד מזה שלא למחות לגמרי את זכר עמלק באופן מושלם אלא לשייר מעמלק לביאת המשיח?? ולא שיגרמו על ידי מחיית עמלק באופן מושלם את ביאת המשיח תכף ומיד.

בהגהות מימוניות הל' מלכים פ"ה ה"ה מביא שיטת בעל התרומה שלדעתו מצוה זו של מחיית עמלק אינה נוהגת עד ימות המשיח לאחר כיבוש הארץ – וזה כמשמעות הפסוק "והיה בהניח לך ה' אלוקיך מכל אויבך מסביב – תמחה את זכר עמלק", וכן כתב בספר "קריית ספר".

והנה הרדב"ז הקשה על זה שאם כן מדוע שמואל ציווה את שאול להרוג את זרע עמלק??

ובעצם קשה שגם דוד שלח את יואב להרוג את אדום ובגמרא ב"ב כא' משמע בפשטות שהם היו עמלקים שלכן כעס מאוד דוד מדוע יואב הרג רק את הזכרים ולא את הנקבות??

וראיתי שרבי כתריאל אורבך מפוניבז שכתב ששמואל ציווה להרוג רק את עמלק שגרים בארץ ישראל ולא את כל זרע עמלק, כי למחות את כל זרע עמלק מכל הארצות זה ציווי לעתיד לבוא – לימות המשיח.

והביא ראייה לדבר, שהרי שנתיים אחרי שאול הרג את כל אגג ורק שייר את אגג ובהמות, כבר היו עמלקים שיואב הרג בהם בשליחות דוד, ומתוכם נמלטו 400 איש, ואיך יתכן שנשארו כל כך הרבה עמלקים הלוא הרגם שאול?? אלא על כורחך אלו שנשארו היו עמלק משאר הארצות שאותם לא הרג שאול כי לא נצטווה עליהם.

כתב רש"י על פסוק הזה בעובדיה א' כא' - לימדך שאין מלכותו שלימה עד שיפרע מעמלק: ולכאורה קשה, שהרי עשו ואדום זה לא עמלקים, רק חלק מזרע עשו – אדום הם עמלקים, כמו שכתב הרמב"ם במורה נבוכים ח"ג נ' – שהי ציווה למחות "זרע עמלק" לבד, אך לא את שאר זרע עשיו, ולכן פירט הכתוב משפחותיהם לידע מי לא מזרע עמלק, ואם כן מדוע רש"י מקשר את עשיו לעמלק שמשמע שצריך למחות גם את עשיו ורק כך יהיה המלוכה לה'??

ולכך נראה לתרץ כמו שראיתי כתוב במלבי"ם על הפסוק ישעיה סג' א' "מי זה בא מאדום" - מצויר פה כי תחלה יבא אל אדום בדברים רכים, וימשיל את ה' שהולך בבגדים

וטהר לבנו - כי תצא

זוהי מלמדנו שחייב למחוק את הרוע שיש לנו מהשורש ולא רק מלמעלה, ורק כך נצליח להמליך עלינו את בורא עולם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

**שופטים – כי תצא – מלחמת עמלק

וזאת מלבד המושג שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו, אולי אפשר להוסיף שניסיון היצר לאחר לימוד התורה הוא כפי שכתבתי בפרשת מסעי בפסוק **"ויסעו ממדבר סיני ויחנו בקברות התאוה"** שבסיום הלימוד יש לאדם 2 צדדים, שמצד א' בסיום הלימוד אפשר להתעלות מכוח טעם הלימוד שלמד קודם ולקבור את התאוות. וכפי שכתבתי רבות שעיי טעמו הנפלא של הלימוד או עיי כל תענוג רוחני אפשר להתגבר על אש התאוה, וזאת מלבד קדושת התורה שמשפיעה גם אחרי הלימוד.

אבל מצד שני בזמן שסיים לימודו כדוגמת **"ויסעו ממדבר סיני"** – ששם קבלו תורה, נוצר חלל רוחני, שבו עלול האדם בעצת היצר למלאות את החלל בעבירות חמורות, כי אותו חלל דורש למלאותו בדחיפות בריגושים שליליים, בטענה שכרגע כבר מציצה את לימודו היומי ועליו כרגע להשתחרר מהלחץ הלימודי ומעמלו בתורה במשך שעות היום. **ואז** אדם כזה נופל בקלות בעבירות חמורות, ואז אדם זה נקבר בעצמו בתאוות – בקברות התאוה, כי אין גבול לשחרור שהיצר דורש מאדם זה.

אכן נכון הדבר שאדם לפעמים זקוק לשחרור, אבל אפשר להשתחרר בגבולות ובהיתר ואז זה גם חיובי, כי המושג להשתחרר ולהתרענן הוא מושג אמיתי, כך אדם חוזר רענן עם התחדשות ללימודים.

אבל חובה עלינו לדעת שיש קווים אדומים שלא עוברים בשום מצב של שחרור, שלא להיקבר בקברות התאוה, והמבין יבין!!! וגם כאשר מתקרבים לימי החגים וימי בין הזמנים אסור חלילה שימים אלו ישמשו לנפילה ולפעמים נפילה שאי אפשר לקום ממנה, אלא באמת נשתמש בזמן זה למרגוע והחלפת אוירה, ולצבור כוחות לזמן הלימודים הבא עלינו לטובה.

שילוח הקן – מידת הרחמים!?

"וחיו את בניהם ושבנו" ששבו מליד לגיהנם, כי הם ניצלו בזכות בניהם, לפיכך חייב כל אדם ללמד את בנו תורה שיצילהו מגיהנם.

ולפי דברי המדרש התחדש נפלא, א. היות והרחמים שיש במצוות שילוח הקן, טמון בו גם עונש שהרי האדם ניצול אבל בנו מת תחתיו, על כן אם אדם יתפלל לרחמים כמו שילוח הקן, עלול התפילה לגרום למיתת הבנים תמורת הצלת האב רח"ל, ולכן משתיקים אותו.

האומנם יש לטעון וכי העוף חטא שצריך שבניו יכפרו בעדו? ועוד קשה שכלפי איסור שחיתת בהמה אותו ואת בנו ביום אחד כתב המדרש: וכשם שנתן ה' רחמים על הבהמה כך **"נתמלא רחמים"** על העופות במצוות שילוח הקן, ולכאורה איך אפשר לקרוא לחסד כזה שהבן מת תחת אביו **"מתמלא רחמים"**? **ואולי** הקב"ה קבע מצווה זו כחסד, כי זה גם גורם לכל שכן שכך ינהג הקב"ה עם **עם ישראל**, ובכל זאת יש כאן חסד מושלם, כי כלפי עם ישראל המדרש אומר שבסוף הילדים שמתו צדיקים יזכו את הוריהם הרשעים לזכות להיות עמהם יחד בגן עדן, ולכן יש כאן באופן מושלם **"מתמלא רחמים"**.

אך טען לי תלמידי המצוין א.ב. מכיתה ח' תורת אמת ב"ב, שאם אכן בסופו של דבר יוצא ממצוות שילוח הקן חסד מושלם – מתמלא רחמים, מדוע האומר על קן ציפור יגיעו רחמים משתיקים אותו? **ונראה** כי רק בדיעבד יוצא טוב ממתת הילד, אבל למעשה עדיין יש כאן צער בעולם הזה על פטירת הילד, והדבר המושלם הוא שלא ימותו ילדים תחת אביהם, שלא נגיע ח"ו למצב חמור ולירידה מחרידה כזו, למרות שבסוף הקב"ה ברחמיו הופך אותה לטובה לעתיד לבוא.

אלא נחיה אנו ובנינו באריכות ימים ושנים טובות בעולם הזה, ונשתדל בכל כוחנו לעשות הישר והטוב בעיני אלוהים ואדם, ולא נפסיד את הסגולה להיכנס לגן עדן, למרות שאין לנו ילדים צדיקים שמתו שימליצו טוב בעדנו, כי נטען לה' ע"פ דרכו של אליהו, שאם רשע בדרגת חמורה נכנס לגן עדן, ממידה טובה

בדרך דרש נראה לפרש, שהנה בחומש שמות תכף ליציאת מצרים קצת לאחר קריעת ים סוף **עוד קודם מתן תורה**, וגם **קודם פרשת משפטים**, כתוב **שבא עמלק להילחם עם ישראל**, ואילו כאן בחומש דברים שזה משנה תורה, כתוב תחילה את מתן תורה וגם כתוב פרשת שופטים ופרשת כי תצא שהיא מלאה בהלכות ודינים כביכול כמו פרשת משפטים שבחומש שמות, אומנם כאן **מלחמת עמלק נכתבה רק בסוף**, לאחר כל הנ"ל - בסיום כל ההלכות.

וקשה מדוע כביכול **נהפך הסדר הדברים**, מדוע בחומש שמות כתוב מלחמת עמלק לפני מתן תורה ופירוט דיניה, ואילו כאן בחומש דברים כמו מקביל פרשת עמלק למשפטים לשופטים - זה בתחילה קודם מתן תורה, וכאן זה לאחר מתן תורה ופירוט משפטי התורה!?

וברור ופשוט שבחומש שמות מלחמת עמלק נכתבה לפי סדר האירועים אבל כאן בחומש דברים מדוע מלחמת עמלק נכתבה לאחר מתן תורה ופירוט דיניה!?

וייתכן שהתורה מלמדתנו, **שיש סכנת עמלק** – יצר הרע, המקרר את עם ישראל לפני קבלה ולימוד התורה, כפי המתואר בחומש שמות, אבל בחומש דברים התורה רוצה לחדד לנו **שיש גם עמלק** – יצר הרע, המקרר את עם ישראל לאחר לימוד התורה.

שילוח הקן – יש כאן מידת הרחמים, אבל בתפילה לא מזכירים רחמים אלו, **ואדרבא** כתוב במשנה: **האומר על קן ציפור יגיעו רחמים משתיקין אותו**, והשאלה אם אכן זו מידת רחמים מדוע לא נזכיר מידת רחמים זו בתפילה!?

ונעצם צריך להתבונן מה מידת הרחמים יש במצוות שילוח הקן? וראיתי **במדרש** כאן שכתב שהרחמים זה במקביל למה שציווה הקב"ה **לא לשחוט בהמה ובנה ביום אחד** כך נתמלא ה' רחמים על העופות מנין שנאמר **"כי יקרא קן ציפור לפניך"**, **והמפרשים** במדרש מבארים שהכוונה שהתורה ריחמה על האם שלא יקחו אותה יחד עם הבנים, אלא שהיא לפחות תינצל.

והדברים מתבארים יותר בהמשך דברי המדרש פ"ו ה' על הפסוק הכתוב במצוות שילוח הקן: **"שלה תשלח"**, אמר רבי אלעזר לא היה צריך לומר כן = כפילות, אלא אמר הקב"ה הואיל והציפור, נתעסק בכבודו של עולם ובתיקונו של עולם כדי היא שתינצל, א"ר חייא: ומה אם **ציפור שאין לה לא זכות אבות ולא בריתות ולא שבועות בניה מכפרים עליה**, בני אברהם יצחק ויעקב שיש להם **זכות אבות על אחת כמה וכמה שאם סרח אחד מהם שהוא מכפר עליהם**, והכוונה כדברי המדרש בקהלת פ"ד ר' יהודה אומר **הקטנים הגנוזים בחייהן בעון אבותם** בעוה"ז, בעולם הבא הם עומדים בצד חבורה של צדיקים ואילו אבותיהם בצד חבורה של רשעים, והם הקטנים אומרים לפניו רבש"ע כלום מתנו אלא בעון אבותינו, יבואו אבותינו בזכותינו, והקב"ה אומר להם אבותיכם חטאו מאחריכם וחטאתיכם מלמדים קטיגור.

ר' יהודה ברי אלעאי בשם ר' יהושע בן לוי באותה שעה אליהו **יושב ומלמד את הילדים טענות סיניגוריא**, והילדים טוענים לה' הרי מתנו בעון אבותינו, אם מדת הטוב מרובה לא כל שכן שיבואו אבותינו אצלנו? דהיינו שאם אנחנו הילדים קשורים להורינו שאנחנו מתנו תחתם, כך הורינו קשורים לנו שהם יתחברו אלינו להיות עם הצדיקים בגן עדן!!! **אמר** להם ה': יפה למדתם סיניגוריא, אכן יבואו ההורים אצלכם, ככתוב **זכריה י'**

וטהר לבנו - כי תצא

ולכן משתיקים אותו, שעדיף שכולם יחיו ולא ימותו ילדים רח"ל, אלא שנתפלל שנצליח להיות צדיקים ויראי שמים אנו ובנינו, אמן ואמן.

כי תצא למלחמה

ובעת שקמתי בבוקר, ערב ר"ח אלול, התחדש לי במתנת ה' עמי, דרש יפה, "כי תצא למלחמה", המילה "כי" עולה בגימטריה ל 30, שהם ימי האלול עד ראש השנה, שאם במשך ה 30 יום של אלול נצא למלחמה במטרה לנצח את היצר הרע, אזי "תצא" עולה לראשי תיבות א' תשרי צדיק, שתזכה להיכתב בספר של צדיקים גמורים, ותזכה לשנה טובה ומבורכת, ברוחניות ובגשמיות, מתוך בריאות איתנה, אתה וכל משפחתך, אמן.

שלח תשלח את האם ואת הבנים תיקח לך למען ייטב לך והארכת ימים

שבאברים נמצא אברים שונים, יש שאין הנשמה תלויה בהם כמו היד והרגל וכדומה, שאף אם יחסרו לאדם אף שההפסד הוא רב מאוד מאוד, אע"פ כן נקרא רק בשם בעל מוס, ויש שע"י חסרונותיו אינו יכול לחיות על פני תבל כגון שניתז ראשו או שנקרע סגור לבו ששם הוא מקור החיים, וכן הוא ג"כ בענייני מצות, יש מצוות שאפילו אם פשע האדם ועבר עליהם הוא נקרא לעוה"ב רק בשם בעל מוס, אבל בכל זאת אין לו מי שיחיה את האבר ההוא.

ומתוך דברי החפץ חיים אפשר ליישב רוב התמיהות, שהיות והקב"ה קבע שכל מצווה היא כנגד איבר מסוים בגוף האדם, אכן גם לאדם שעובד את הקב"ה שלא על מנת לקבל שכר גן עדן וכדומה, בכל זאת אדם ישקיע בחייו לא להיות פגום בעולם הבא, שבכלך הוא מצער את הקב"ה שרוצה לראותו יהודי שלם ומתוקן כראוי בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו.

ולכן האדם ישקיע יותר מאמץ בחייו לקיים מצוות חשובות יותר כי כביכול ירצה להציל איברים חשובים ביותר כגון לב ומוח יותר מאשר להשקיע בהצלת האצבעות שבידיו וברגליו, ומצד שני אדם מבין שהוא חייב לקיים את כל המצוות שלא יהיה נכה לנצח כדברי החפץ חיים, אבל עדיין הוא ירדוף לקיים יותר פעמים מצוות חשובות ופחות פעמים מצוות קלות.

ולכן התורה לא גילתה מתן שכרן של מצוות, כך שהאדם ישקיע בכל המצוות, והאמנם במצוות שילוח הקן למרות ששכרו שווה לכיבוד הורים, אבל המדרש מסיים במשפט זה "הוי כי יקרא קן צפור", ומה כוונתו?!

וייתכן, שמצוות כיבוד הורים זה מצווה שעל האדם לרדוף לקיימה, לחפש איך לכבד את הוריו, ואילו מצוות שילוח הקן זה רק "כי יקרא" וכלשון המדרש "שלח תשלח" - כל זמן שתארע לידך אתה צריך לקיים אותה" דהיינו לא צריך לחפש קן ציפור, אלא רק כשמזדמן תקיימה.

ואם שכרם שווה מדוע במצוות שילוח הקן אין לרדוף ולחפש לקיימה כמו כיבוד הורים?? התשובה שאכן השכר לחיות באריכות ימים וטובים בעולם הזה ובעולם הבא, זה אכן שכר שנכתב על כיבוד הורים ועל שילוח הקן.

אומנם כדברי החפץ חיים הקודמים, כל מצווה יש לה איבר בגוף מסוים כנגדה, וברור שהאיבר שכנגד כיבוד הורים אינו האיבר שכנגד מצוות שילוח הקן, והתורה רק מגלה כאן שכל מצווה בין קלה ובין חמורה משלימה ומתקנת את האיבר שייטב לה בעולם הזה ובעולם הבא, ושתהיה חיות ואריכות ימים לאיבר המתוקן.

אבל היות ויש הבדל בין נחיצות האיברים כאמור שיש הבדל בין יד ללב, לכן קן ציפור החיוב לקיימו רק כשמזדמן ואילו כיבוד הורים חייבים להתאמץ לקיימה ולרדוף לקיימה תמיד.

ואכן בדבר אחד כל המצוות שווים הם, שכל מצווה מתקנת את האיבר שכנגדה לנצח נצחים ומטיבה עם האיבר לנצח נצחים.

זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים:

שישראל איכפת להם (אולי הכוונה "קוטרים" - נרגנים, ועי' במאמר הבא) משיחים באחיהם ובאמותם שנאמר תהלים ג'

שאנו שלא הגענו למידת רשעות שכזו אלא השתדלנו לחיות ולגדל בנינו בדרך התורה והישר, שזוכה להיכנס לגן עדן ולזכות לחיי העולם הבא, מכל שכן מרשעים ההלו שזכו ונכנסו לגן עדן.

בגמרא ר"ה טז' מובא: אמר רבי כרוספדאי בשם רבי יוחנן: **שלושה ספרים נפתחים בראש השנה**. אחד של צדיקים גמורים, ואחד של רשעים גמורים, ואחד של בינוניים: **של צדיקים גמורים - נכתבים ונחתמים מיד לחיים**, של רשעים גמורים - נכתבים ונחתמים מיד למיתה, ובינוניים - תלויים ועומדים מראש השנה עד יום הכיפורים. זכו - כותבים אותם לחיים, לא זכו - כותבים אותם למיתה.

כתוב במדרש רבה ו' (ב) אמר רבי אבא בר כהנא אמר הקב"ה לא תהא יושב ומשקל במצותיה, שלא תהא אומר הואיל והמצווה הזו גדולה אני עושה אותה כי שכרה מרובה, והואיל וזו מצוה קלה איני עושה אותה, מה עשה הקב"ה לא גילה לבריות מהו מתן שכרה של כל מצוה ומצוה, כדי שיעשו כל המצוות בתמימות.

מביא המדרש משל, למלך ששכר לו פועלים והכניס אותן לתוך פרדסו ולא גילה להן מהו שכרו של העבודה בפרדס, בערב שילם להם שכר שונה כל אחד לפי סוג העץ שהשקיע בו, ואמר להם המלך לא גיליתי לכם קודם על איזה עץ מקבלים שכר גבוה, כי רציני שתשקיעו בכל הפרדס.

כך לא גילה הקב"ה מתן שכרן של מצוות, חוץ משתי מצוות, החמורה שבחמורות והקלה שבקלות, כבוד אב ואם חמורה שבחמורות, ומתן שכרה אריכות ימים שנא' (שמות כ) "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך", והקלה היא שילוח הקן, ומהו שכרה אריכות ימים שנאמר "שלח תשלח את האם למען ייטב לך והארכת ימים".

והנה יש לתמוה, הרי רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצווה, ואם כן לכאורה כל המצוות אמורות להיות בערך שווה, כי ממילא אין להקב"ה צורך בהם רק רצונו לזכות בהם את ישראל.

כמו כן לכאורה יש קצת לתמוה עוד, שהרי יהודי חייב לקיים את כל המצוות, ומי שמומר למצווה אחת כמומר לכל התורה כולה, וממילא אין זה דומה למשל, כי שם הפועלים רוצים שכר והמלך צריך פרס מושלם, ואילו בנמשל אנחנו הפועלים צריכים לתקן את עצמנו ולעצמנו בשביל להיות מושלמים בכל תרי"ג הלאוין ובכל רמ"ח מצוות עשה, ובפשטות זה כ"ש שאם רק לטובת המלך זה מספיק סיבה לא לגלות, ק"ו שזה גם לטובת הפועלים בוודאי יש סיבה לא לגלות.

וכמו כן יש לתמוה שכל קיום התורה והמצוות אינו בשביל לקבל שכר אלא בשביל לעשות רצון אבינו שבשמים, ואם כן מה שייך כאן הבדל בין המצוות ושכרן?? וכי המדרש והפסוקים שהביא המדרש הם עבור אנשים שהמשנה באבות א' ג' אומרת לא להיות כמוהם, אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הווי כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, ויהי מורא שמים עליכם?

ועוד קשה, שאדם ישקיע יותר במצווה הקלה של שילוח הקן מאשר כיבוד הורים שזה מצווה קשה, כי ממילא התורה גילתה ששכרם שווה, ואכן אנשים מחוסר הידיעה לא יזלזלו בכל המצוות האחרות שלא ידוע שכרם, אבל יתכן ויזלזלו בכיבוד הורים ויעדיפו מצוות שילוח הקן כי בזה יודע ששכרן שווה??

והנה החפץ חיים בהקדמתו למשנה ברורה (חלק ג) כתב וז"ל: "גם צריך לדעת הרמ"ח מצוות שבתורה שהטיל הקב"ה על האדם לזכרם ולשמרם, הוא נגד הרמ"ח אברים שבאדם, וכמו

במדרש תנחומא פיקודי ז' ז' כתוב כלפי תרומות ומלאכת המשכן, "ויכתב כל המשקל" ולמה? שאמר משה יודע אני

וטהר לבנו - כי תצא

גמרא או חומר לימודי אחר והתמד בזמן זה, ושכר כפול ומכופל שאתה מקיים "ובלכתך בדרך", ובפרט כשחם וכשאתה מותש לאחר יום עבודה, ועם תחושה כזו חייך יהיו מתוקים ונעימים יותר, ובריאים בגוף ובנפש.

ועל פי זה פירשתי לתלמידי המצוינים מכיתה ז' בת"ת תורת אמת בני ברק, על סיום פרק לט' בנביא ישעיהו, שמסופר שם על חיי חזקיהו המלך הצדיק, שהיות והתגאה ושמח עם שליחי מלך בבל, לכן הנביא מבושר לו שיוצאי חלציו יהיו משרתים למלך בבל, וכל רכושו יקח מלך בבל.

והמלך הצדיק מגיב על העונש, "ויאמר חזקיהו אל ישעיהו טוב דבר ה' אשר דברת, ויאמר כי יהיה שלום ואמת בימי", דהיינו שהמלך מודה להקב"ה שעשה עמו טוב שהוא עצמו לא יסבול בחייו!!

ופלא עצום תגובה זו, ובעצם בתגובה זו מסתיים סיפור חייו של המלך חזקיהו בספר ישעיהו, וכי הוא חושב רק על עצמו, באנוכיות שהעיקר שלי יהיה טוב!!

הרי הוא צדיק שהיה אמור להיות משיח צדקנו, עד כדי כך שיש דעה בגמרא שאין משיח לישראל שכבר אכלוהו כביכול (ניצלוהו) בימי חזקיהו, ורק בגלל שלא אמר שירה על הנס הגדול שמתו כל צבא סנחריב שצרו על ירושלים, לכן הפסיד להביא את הגאולה השלימה – ע"פ סנהדרין צ"ט.

והרי מצאנו שאברהם אבינו נחרד ואימה מחרידה נפלה עליו כשראה בברית בין הבתרים את גלות עם ישראל, וכי אפשר להגיד טוב ותודה על צער שיהיה לבניו אחריו, ובפרט שזה עונש על חטאי עצמו, שהם יסבלו בגללו? והרי האיום הגדול ביותר על אבא עוד יותר ממה שייסרו אותו ביסורי גוף אכזריים, שזיקו לבניו רח"ל, והדברים ידועים.

אלא יתכן, שחזקיהו כאן תיקן מה שלא אמר שירה, אלא אמר תודה גם על דבר מצער מאוד, ובכל זאת, הוא חיפש ברע נקודה של חסדי ה' שבה יודה להקב"ה, ואכן מצא, שהקב"ה ברחמיו על חזקיהו לא רצה לצערו כלל בחייו, ועל נקודה זו הודה ואמר שבח לה' על הטובה.

ואולי לאחר מכן, הרבה בתפילה למתק הדין על יוצאי חלציו, אבל סיום סיפור חיי חזקיהו נגמרת בנקודה זו, להודות ולשבח לה' הטוב תמיד ובכל מצב למצוא את חסדי ה' ולהודות ולהלל.

עוד בעניין זכור למרים

הרי מרים הצדקת, סימן לכל בעלי לשון הרע הוי זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים.

ובהסבר דברי המדרש הללו מה שמוכיח ממרים, נראה שיש כאן הסבר חדש לפסוק, שמצאתי בתרגום יונתן שאלדד ומידד שהתנבאו במחנה כי כמעט היו ב70 הזקנים שהתמנו, הם היו אחים מאם של משה ובעצם גם של אהרן ומרים.

והנה כתב רש"י בהעלותך יב' א' שרבי נתן אומר מרים הייתה בצד צפורה בשעה שנאמר למשה אלדד ומידד מתנבאים במחנה, כיון ששמעה צפורה אמרה אוי לנשותיהן של אלו אם הם נזקקים לנבואה שיהיו פורשים מנשותיהן כדרך שפירש בעלי ממני, ומשם ידעה מרים וסיפרה לאהרן, ומה מרים שלא נתכוונה לגנותו כך נענשה ק"ו למספר בגנותו של חברו:

ואכן מרים מתוך אכפתיות דיברה על משה רבינו, וזה התחיל מתוך שהטילה פגם בבן אמה, שהסכימה לטענת ציפורה שמסכנים אלדד ומידד שנשותיהן יסבלו ממה

"תשב באחיך תדבר, בן אמך תתן דופי", ועם ישראל הם רוגנים שנאמר במדבר כא' "וידבר העם באלקים ובמשה". ולכן פירט להם את כל ההכנסות וההוצאות של המשכן.

וממשיך המדרש, מהו תשב באחיך תדבר, מפרש ר' יהושע בן לוי, אמר דוד, אם דברת בעשו (הרשע) שהוא אחיך, סופך לדבר על משה רבן של כל הנביאים - בבן אומתך, שדברו בו שנאמר "וידבר העם באלקים ובמשה".

ולכאורה תמוה, וכי אסור לדבר רע על רשע כמו עשו הרשע, הרי במדרשים נכתב הרבה על רשעותו, ועלינו ללמוד לא להתנהג כמעשי עשו הרשע, וכתוב "הלוא משנאך ה' אשנא", ועלינו לספר על רשעותו של עשו בכדי לשנאתו??

ונראה לתרץ, שאכן וודאי יש היתר ואפילו יתכן וזה מצווה לדבר רע על עשו הרשע, בכדי שנתרחק ממעשיו הרעים, אומנם כאן הכוונה ל"קוטריום".

שאם אדם מקטר ונרגן אפילו על רשע כמו עשוי, כפי שאכן לפני שעם ישראל דברו נגד אלוקים ומשה היה להם כעס ונרגנות על אדום שסירב לעם ישראל לעבור דרך גבולו, ככתוב "ויסעו מהר ההר דרך ים סוף לסבב את ארץ אדום ותקצר נפש העם בדרך: וידבר העם באלקים ובמשה, למה העליתנו ממצרים למות במדבר כי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלקל" – ואכן מצאתי במפרש במדרש שפירש הדיבור על עשו בנרגנות שאדום לא נתן לעבור דרכו וכאמור.

ואכן מידת הנרגנות רעה היא עד למאוד, כי גם כאשר אתה נרגן ומקטר בצדק על אדם רשע כעשוי, בכל זאת מידת הנרגנות מתחברת אליך, וממילא כל מה שלא מסתדר לך תמשיך לקטר ולהאשים אחרים ואת כל העולם ואפילו תקטר נגד הקב"ה ונגד רבייך והורייך.

ללמדנו, להתרחק ממידת נרגנות, ובמקום לקטר ולהיות עצבניים ועצובים, דבר שמחליא גוף ונפש, במקום זה, קבל כל מציאות לטובה, וגם אם קשה לראות את הטוב שבה, בכל זאת השתדל לשפר מצבך ונצל גם מצב קשה לטובתך, וממילא תשמח במקום לרגוז ולהתעצבן.

לדוגמא אם עליך להמתין בתחנה זמן רב כי אוטובוס לא הגיע בשיא החוצפה, במקום להיות סיר לחץ ופצצה מתקתקת, נצל זמן זה לשיחות טלפון חשובות שלא נעים שכולם ישמעו באוטובוס או בבית, או קח צילום של דף

במדרש רבה ו' ט' הביא על פסוק זה את הפסוק בתהילים, "תשב באחיך תדבר בן אמך תתן דופי", ר' יהודה ב"ל אמר אם הרגלת לשונך לדבר באחיך שמאביך ולא מאמך, ולשון המדרש תנחומא שזה דעת ר' יוחנן שלא תאמר שבאחיו מאביו יש לו רשות לדבר ולא באחיו מאמו, ומפרש רש"י בתהילים כי באח מהאב היות והוא יורש עמו הוא מתיר לעצמו לדבר עליו כי יש לו ויכוחים כספים עליו בענייני ירושה.

דע לך שאם דברת באחיך מאביך, סופך לדבר גם על אחיך מאמך, למרות שהוא לא יורש עמך, ואין לך סיבה אמיתית לדבר בגנותו, בכל זאת אם התרגלת לריב אפילו במקום שאולי אתה צודק ויש לך הפסד ממון, בסופו של דבר תריב ותרכל ותזיק גם למי שלא גורם לך נזקים. ולכאורה הרעיון הוא כאמור קודם, שמשתרש באדם מידות רעות, וכפי שהארכתי בעלון ט' באב על בן דינאי שהיה תובע הרבה בבית דין, עד עבר לגזילות והפך לשודד מפורסם ביותר).

ומוסיף המדרש שכל מי שמגיס את לבו לדבר בגדול ממנו גורם לעצמו שיקרבו בו את הנגעים, ואם אין אתה מאמין

וטהר לבנו - כי תצא

אכפתיות וקביעת עובדות לא צודקות הטלת פגם, מגיעים לפקפק בגדולי ישראל, במי שגדול ממנו.

קל נא רפא נא לה

משה לרפות נגעים בלבד, ולמה א"כ כינה עצמו רופא? בפרט שיש דעות הרמב"ם סומאת צרעת, פרק ט"ז י"ג שצרעת אינה מחלה, אלא יתכן שמתוך הלכות נגעים אפשר לדעת את כל רעיונות הרפואה בכלולתה ולא רק מה שקשור לנגעים, ואכן מצאנו גדולי ישראל שמתוך לימוד התורה ידעו והבינו ברפואה הרבה יותר מטובי הרופאים בעולם.

שילוח הקן, - סגולה נגד טילים?

תשלח את האם ומה שכר אתה נוטל? – **"ואת הבנים תקח לך"**: ובאות ז' כותב המדרש ששילוח הקן מזרז את ביאת המשיח, ואת ביאת אליהו הנביא, כי אתה תשלח אז הקב"ה גם ישלח, והרעיון הוא כי הקב"ה מתעורר ברחמים על האם שנלקחו בניה ממנה, ומתוך הרחמים הוא מתעורר על עם ישראל שנותקו מהשראת השכינה והם בגלות ארוכה, שנזכה לגאולה השלימה בקרוב בימינו אמן ואמן.

ולקח אבי הנערה (ה) ואמה והוציאו את בתולי הנערה אל זקני העיר השערה:

כשהייתה נערה היא הייתה מקולקלת, גם אם לא נטמאה לגמרי בזנות כטענות הבעל המעליל.

שהרי הוצאת שם רע זו אינה עבירה של תאוה שתקף עליו יצרו לאכול דבר האסור או שאר תאוות הגוף וכו', אלא רשעות מחרידה ועבריינות מזעזעת, אדם לא מוסרי בדרגה הנמוכה ביותר.

וכפי שמאיימים על עידי שקר, שאפילו מי ששכרם להעיד שקר נגעה מהם ונגעל מהם, **סנהדרין כט'**, כי זה תחתית השפלות המוסרית.

והורי האשה כשהייתה נערה, לא היו מחתנים אותה עם בחור מפוקפק ועברייני כמוהו, שלא בפתאום העליל עלילות עם לא היה קל דעת ופוחז ורשע בלי טיפת יראת שמים עוד שנים קודם, כי היו עומדים מיד או בבדיקה קלה על טיבו המפוקפק. **ואם** בכל זאת ההורים חיתנו את בתם עם עברייני זה, זה עצמו מוכיח שענבי הרוע בענבי הרוע דבר נאה ומתקבל, בבחינת מצא מין את מינו.

וזה באה התורה להדגיש כאן להורי האשה, שלמרות שהבעל העליל רע ושקר על בתכם, ולמרות שהוכחתם בבית הדין שהבעל שקרן ובתכם לא זינתה, בכל זאת עצם השידוך שלכם עם בעל זה בושה היא לכם, ומוכיח על חינוככם הקלוקל, שהגעתם למצב ביש שחיתנתם את בתכם עם עברייני, אולי במחשבה שכך תעצר קלקולה, רגע לפני זנותה, וקלקולה המוחלט רח"ל, וזה בבחינת מצא מין את מינו.

כי תצא למלחמה – לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע

110 פסוקים, ובעיון בפרשת כי תצא גיליתי 13 פסוקים קשורים לכי תצא למלחמה שבתחילת פרשתנו, וכדברי רש"י **"וראית בשביה אשת יפת תואר ולקחת לך לאשה"** - לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, שאם אין הקב"ה מתירה ישאנה באיסור, אבל אם נשאה סופו להיות שונאה, שנאמר אחריו כי תהיינן לאיש 2 נשים אהובה ושונאה, וסופו להוליד ממנה בן סורר ומורה, שבסופו יסקל ויתלה, לכך נסמכו פרשיות הללו, וכאמור כל הפסוקים הקשורים בעניין זה יוצאים בדיוק 13 פסוקים.

ואם כן יש תוספת חיידוד לשאלה ששאלתי, שלפעמים יכולים לענות בדרך אפשר ודחק (ויתכן שזה ממש לא נכון) שאולי התורה לא רצתה להאריך פרשה יותר מידי לעומת פרשה שאחריה או לפנייה שיהיו קצרות מידי, אבל בפרשיות שופטים וכי תצא החשבון יוצא אותו דבר.

שנהפכו לנביאים, וזה גרר אותה לפקפק בצדקת משה שפרש מאשתו, וזה הראיה ממרים, שלפעמים מתוך

קל נא רפא נא לה – כתוב במדרש רבה ו' יג' אמרו חכמים, אמר משה רבש"ע כבר עשית אותי רופא, אם אתה מרפא אותה הרי מוטב ואם לאו מרפא אני אותה, ואיך נעשה משה רופא? כתוב במדרש שמשה טען הרי כבר למדת אותי כל סדרן של נגעים, אם אתה מרפא אותה הרי יפה ואם לאו הרי אני מרפא אותה. – והאם מתוך דיני נגעים ידע

במדרש רבה ו' יג' כתוב "שלח תשלח" א"ר ברכיה יש מזיק שקושט כחץ וטס כעוף, מנין שנאמר תהלים צא' **"לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם"**, אמר הקב"ה **אם קיימת מצות שילוח הקן אני מצילך מאותן**, האם כלול בסגולה כל המזיקים המעופפים כחץ? על כל פנים סגולה ללידת בנים זה וודאי, שהמדרש מוסיף, יש מצות שמתן שכרה עושר, ויש מצות שמתן שכרה כבוד, ומה מתן שכרה של מצוה זו? שאם אין לך בנים אני נותן לך בנים, מנין שנאמר **"שלח**

כתב רש"י מדוע גם אבי הנערה וגם האמא צריכים לצאת לבין דין, וראה בהמשך הסבר שונה לשאלת רש"י, **ותירץ** שיראו איזה גידולים רעים גידלו ויתבזו.

ומקשה מון ראש הישיבה זצ"ל, שהרי ההורים של הנערה באים לבית דין במטרה ברורה להוכיח שבתם כשירה היא, והבעל שקרן שהוציא עליה עלילות דברים שהיא זינתה קודם לנישואין עמו, ואם כן מה שייך לומר להם ראו גידולים (רעים) שגידלתם?

ובכדי לתרץ רצוני להביא את הסבר השפתי חכמים, שכתב שהדיוק שממנו למד רש"י: ראו גידולים שגידלתם, זה ממה שכתוב **"אבי הנערה"**, שמספיק היה שיכתב **"אביה ואמה"**, אלא ללמדנו שהתורה רוצה לבייש את ההורים בקלקול הנערה.

ואולי מכך ששני ההורים באים להגן על בתם זה הכי הגיוני בעולם, ומזה אין ללמוד שהתורה רוצה לבזות את ההורים, ורק הדיוק **"אבי הנערה"** היתור מלמדנו שרוצים לבזותה.

והנה שמתני לב שבהתחלה היא מכונה **"אשה"**, וכך גם הבעל קורה לה, ואילו ביחס להורים נכתב **"נערה"**, ולמרות שהיא נשואה לא כתוב **"ולקח אבי האשה"** אלא **"אבי הנערה"**, וזאת בכדי לגלות לנו, שגם אם יתברר שאכן הבעל רשע והעליל עלילות והוציא שם רע על אשתו – בתכם, זה בגלל שלא חינכתם את בתכם כראוי, ואכן

התעוררה בי מחשבה בקריאת התורה של שבת הקודמת פרשת שופטים, למה פרשתנו זו פרשת כי תצא מתחילה בכי תצא למלחמה, הרי בפרשת שופטים שהיא הפרשה המרכזית שמדברת הרבה מאוד על ענייני מלחמות וגם שם כתוב כי תצא למלחמה, ולמה אם כן פרשתנו מתחילה בכי תצא למלחמה ולא מסיימת עניין זה בפרשה הקודמת?

ובסעודת שבת התשפ"ג בני היקר **זאב חיים נ"ו** שמע את שאלתי זו, וטען לי בעדינות ובכבוד שלכאורה זה לא קושיה כל כך חזקה, אלא כמובן בטוחני שיש לך תשובה נפלאה אזי הכל מושלם, ובאמת הוא צודק אין כאן באמת קושיה רק סוג של הערה או עם תשובה זה הארה.

אומנם החלטתי לעיין עוד קצת בעניין, וגיליתי דבר מעניין, **שפרשת שופטים זה 97 פסוקים ואילו פרשתנו כי תצא יש בה**

וטהר לבנו - כי תצא

אבל בפרשתנו כי תצא מדובר על תוצאות שליליות ורעות, שאחרי המלחמה היהודי שהוא בעיקרון צדיק גדול עד כדי כך שאפילו אין בידו עבירה קלה שבגללה הוא היה חוזר ולא נלחם, אבל יהודי זה נפל וקרב בניסיון של גאווה "ונתנה ה' בידך", שהוא מרגיש טוב עם עצמו שה' נתן לי לנצח, ולא שה' עזר ונתן לנו לכלל עם ישראל ניצחון ברחמי הגדולים שלנו, אלא שמרגיש אני צדיק ולכן ניצחתי, ניצחון אישי ולא כללי בזכות הרבים.

ואז כדברי רש"י "לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע", שהיצר הרע מתפרע בקרבו שלולי היתר התורה הצדיק הזה היה חוטא עם אשת איש יפת תואר בעבירה גמורה, כי הגאווה שקיבל עם כבוד הניצחון וההצלחה שמייחס לעצמו ולזכותו, גורם ליצר הרע להשתלט עליו, כי כשיש גאווה הקב"ה אומר אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת, ומזה האדם הצדיק נופל לשנאה ולבעיות בחינוך כי גאווה הורסת כל חלקה טובה, הן בזוגיות והן בחינוך הילדים וכידוע.

ואכן מצאנו בצדיקים גמורים שיכולים ליפול בניסיון הגאווה, וכדברי רש"י על חזקיהו הצדיק שהיה צדיק עצום ביותר עד כדי כך שהיה אמור להיות המשיח, ורק בגלל שלא אמר שירה על מפלת אשור לכן הפסדנו משיח ולא זכינו שלא יהיה חורבן בית ראשון ושני, ועד היום אנחנו בגלות כי משיח עדיין לא בא, ובכל זאת כשבאו אליו שליחי מלך בבל בהתפעלות על הנס שהביא ושהשמש חזרה אחורנית, הוא חשב שבאה הגאולה שבאו רחוקים להודות לה' ולכן יצא מגדרו לכבדם.

אבל נכשל בגאווה כששאלו הנביא מי בא אליך? במקום להגיד לו אתה נביא ואתה יודע מי בא ומאיפה וכו', הוא התגאה כדברי רש"י לענות באריכות ששליחי מלך בבל באו במיוחד מארץ רחוקה, וע"ז נענש **כדברי רש"י** שבניו וכל אוצרותיו ילקחו לבבל.

כי תצא למלחמה

מלחמת היצר היא בכל תקופות החיים, ולמה הסדר להיפך, **הת' לפני הא' והכ' לפני הי'**, אולי לרמז שאפשר בסוף לתקן את ההתחלה ולא להתייאש, שאם חלילה ההתחלה לא טובה חס ושלום **לא לאבד תקווה**, כי שוב יום אחד לפני מותך, וזכור תשובה הופכת עבירות לזכויות!!

ויזנב בך כל הנחשלים ואתה עיף ויגע ולא ירא אלוקים

וחשבת לפרש שהיות ועם ישראל הצדיקים שבתוך הענן היו צמאים למים וטרודים במצבם הגופני הקשה, לכן לא היה להם פנאי וכוח לחזק ולתקן ולהחזיר בתשובה את אלו שנפלטו מהענן מחמת רשעותם.

וברגע שהטובים בעם ישראל לא מחזקים את הנופלים והנחשלים, זה פגם כללי בעם ישראל ביראת שמים.

ומצב זה ניצל עמלק להילחם בעם ישראל כשיש פגם ביראת שמים,

ואנחנו במשך כל הדורות אסור לשכוח למחוק את זכר עמלק, ולכאורה אם חייבים לזכור למחוק את זכרו בעצם אתה זוכרהו משנה לשנה?

אלא תזכור למחוק את זכרו, בכך שתחזק את הנחשלים ביראת שמים ואת החוטאים, בכל מצב ובכל דור, גם כשיש לך מצב קשה גופני נפשי כספי וכו', בכל זאת תזכור שלמצבים אלו המתין עמלק להילחם בעם ישראל, ואתה תתגבר לעזור לתקן את החלשים בעם ישראל דווקא בזמנים השקטים בהם אתה נמצא, לא תשכח.

בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו ובקול אימו

ועוד קשה קושיית המשאת המלך בפרשתנו, שדייק מהירושלמי שהכי חמור עוד יותר מרצח, זה שהבן סורר לאחר שרוצח בסופו גם ישכח את תלמודו, והקשה שצ"ע וכי רציחה לא חמורה ממשכח תלמודו?

ותירץ שאם לא היה משכח תלמודו אין סופו מוכרע לרעה, שיתכן שהמאור שבתורה שלמד היה מחזירו למוטב [כמובא בילקוט ירימיה רמז רפ"ב], וכיון שלבסוף משכח תלמודו, א"כ אין לו תקנה, לכן אפשר להורגו על שם סופו.

אבל לא מובן לכאורה תירוץ, שהרי אחרי שכבר רצח אנשים כבר מתחייב במיתה, ולא יעזור המאור שבתורה שיחזירנו למוטב אחרי שדינו במיתה על רצח?

שהרי כאמור יש בפרשת שופטים 97 פסוקים ואם נצרף את 13 פסוקים של כי תצא הקשורים למלחמה אז יצא בפרשת שופטים 110 ובפרשתנו כי תצא יהיה 97, אז למה התורה העדיפה להפריד את הפסוקים ובפרשתנו יהיה 110 פסוקים, ולא לצרפם לפרשה קודמת שהיא תהיה 110 פסוקים, שהרי עיקר עניין המלחמות זה בפרשת שופטים, וזה קצת מחדד את השאלה ששאלתי בהתחלה, ובפרט שיש תשובה נפלאה כפי שהתחדש בסמך.

והתשובה פשוטה היא, שיש 2 סוגי "כי תצא למלחמה", ואין דומה ה"כי תצא למלחמה" שבפרשת שופטים ל"כי תצא למלחמה" שבפרשתנו.

שבפרשת שופטים מדובר לפני המלחמה ואילו בפרשתנו מדובר אחרי המלחמה, ואין דמיון בין השניים כלל אלא רחוקים הם זה מזה לחלוטין, ולכן התורה הפרידה אותם 2 פרשיות נפרדות.

שבפרשת שופטים מדובר בחיובי, שאדם לא יפחד במלחמה אלא יתחזק באמונה ובביטחון בה', וגם מידות טובות ורגישות עצומה לזולת, שה' מחזיר כל אדם שחידש שדה או בית או אשה חדשה, שמא ימות במלחמה ואיש אחר יחנכה ויחללנו ויקחנה, וכתב רש"י ואיש אחר יחנכה – "ודבר של עגמת נפש הוא זה".

ולמרות שהכאב העצום זה פטירת האדם ולכאורה זה כבר לא משנה שלא הספיק להנות מהבית או מאשתו או אפילו שדהו, בכל זאת התורה מלמדת אותנו בפרשת משפטים להיות רגישים ביותר לא לבכות רק על הדבר המרכזי, אלא לשים לב גם לדברים הקטנים כביכול, שגם עליהם יש להצטער, וגם צער כזה יש להתחשב ולמנוע, וגם התורה דורשת למחוק את כל הרוע של שבעת העמים שלא תהיה חלילה השפעה רעה על עם ישראל.

בדרך חידוד ודרש, המילה **תצא** יש בה מושג מא' עד ת', שמהתחלה ועד סוף חיינו נהיה צ' – **צדיקים**, אבל לא רק בהתחלה ובסוף, אלא גם באמצע החיים עלינו להיות צדיקים, ואותיות כי הם **אמצע האותיות**, בקיצור כמו סוף הפרשה המדברת על מלחמת עמלק שהיא מדור דור, כך גם

כתב רש"י שעמלק קלקל בעבירה חמורה ומבוזה את מי שנפלט מהענן בגלל העבירות, וישראל היו עייפים מהצמא למים, ולא ירא אלוקים – עמלק, שלא חשש להיות הראשון הנלחם בישראל, שבכך קירר את האמבטיה.

ואכן לרש"י היה קשה לפרש שעם ישראל לא היו יראי אלוקים, שהרי כל מי שהיה בתוך הענן היה צדיק, ולכן פירש זאת על עמלק, למרות שבפשטות הפסוק ולא ירא אלוקים הולך על עם ישראל.

ואנחנו במשך כל הדורות אסור לשכוח למחוק את זכר עמלק, ולכאורה אם חייבים לזכור למחוק את זכרו בעצם אתה זוכרהו משנה לשנה?

אלא תזכור למחוק את זכרו, בכך שתחזק את הנחשלים ביראת שמים ואת החוטאים, בכל מצב ובכל דור, גם כשיש לך מצב קשה גופני נפשי כספי וכו', בכל זאת תזכור שלמצבים אלו המתין עמלק להילחם בעם ישראל, ואתה תתגבר לעזור לתקן את החלשים בעם ישראל דווקא בזמנים השקטים בהם אתה נמצא, לא תשכח.

בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו ובקול אימו

סופו שסוקלים אותו באבנים ומת כי נידון על שם סופו, שהיות והוא חצוף גדול שעושה ככל העולה על רוחו, ואין לו גבולות, סופו שישודד וירצח אנשים בשביל התאוות והתאבון שלו. ומוטב ימות זכאי מאשר ימות רשע.

ונשאלת השאלה איפה המורים, ואיפה רבני אותו תלמיד, למה לא מוזכר גם שאיננו שומע בקול רבותיו?

שהרי על פי הגמרא סנהדרין סט' גילו של הבן סורר ומורה הוא מגיל 13 עד 13 ושלש חודשים, ומוכח בירושלמי סנהדרין (פ"ח ה"ז) שמדובר בתלמיד שלמד תורה בחייו, וכפי שכתבו "ולבסוף מקפח נפשות ולבסוף משכח תלמודו".

וטהר לבנו - כי תצא

והורים אלו אין להם זכות להזכיר שבנם גם התחצף לרבו, כי הם התנתקו מהרב, והם גיבו את ילדם נגד הרב, לכן בנם הידרדר כי ניצח וכבש עוד עמדת כוח ועוד עמדת כוח באשמתם!!

ולכן חשוב לרב שמתמודד בכיתה עם ילד חצוף ומתמרד, ליצור קשר עם ההורה, ולהסביר להורים את התהליך המסוכן, של פריצת המשמעת שבסוף הבן ימרוד גם בהורים, ואזרבא הורים יקרים ביחד נתאחד שהבן יבין שכל המבוגרים האחראים עליו בדעה אחת שעליו להשתפר ולא להתחצף ולא להאשים אחרים כי ההגנה הכי טובה היא ההתקפה.

וכך מצילים שלא יהיה בן סורר ומורה, וכך מצילים שהבן חלילה לא יורד לתרבות רעה רח"ל, והורים רבים האמינו שאני חפץ בטובת בנם, וכך ביחד הצלחנו לתקן ולחנך כראוי את הבן שיגדל לטובה ולתפארת.

וכמוכן יש מקרים יוצאים מהכלל, ותמיד יש מקום לברר לעומק, אבל חלילה לא לתת לילד פרס על חוצפה לפני בירור העניין לעומק, ולא להיות משוחד לקבל את הסיפור עם פרשנות הנוחה לגירסת הילד כי הוא בנכם. **שהרי** אם יש סיכוי שהילד חולה במחלה ממארת רח"ל, כל הורה יהיה אכפתי להסיר חשש של אחוזים בודדים מסכנת חיים לילדו, למרות שהנטייה להאמין שהילד בריא ושלם ושהכל בסדר!!

הסבר נוסף יתכן, שילד חכם שלמד תורה, ידע להיזהר וירצח בלי עדים והתראה וכך אינו מתחייב מוות בבית דין, אבל בסופו משכח תלמודו, ואז כבר שוכח דרכי הזהירות והחוכמה, ולכן ייתפס בעת רצח או עבירה חמורה אחרת שלכן מקבל סקילה חמורה יותר מסיף שהורגים בו רוצח (וכשאלת בעלי התוספות), וכפי שכתב המהרי"ל **דיסקין** זצ"ל, שילד בלי גבולות יעשה כל עבירה חמורה.

ואולי לכן שלמה החכם מאדם נקט בתחילת משלי בני אל תלך בעצת רשעים שמשתפים אותך לרצוח ולשדוד בני אדם, והקשנו בשיעור עם תלמידי המצוינים בכיתה ח' ת"ת תורת אמת ב"ב שנת התשפ"ה, מדוע נקט שלמה דוגמא כה קיצונית מצדיק גמור המוזכר בפסוק קודם לחברות לרשעים בדרגות החמורות ביותר? אלא לומר שכל מי שאין לו מעצורים נופל לפשעים הכי חמורים כמאמר חז"ל היום אומר לך היצר עשה כך ולמחר אומר לך: לך עבוד עבודה זרה.

בן סורר ומורה דווקא מגיל בר מצווה עד 3 חודשים אחרי הבר מצווה

וייש"כ לצדיק הרב הומינר שליט"א שאמר לי דברי האדמו"רים הנ"ל, ושתמיד הנאה צרופה היא לי לשוחח עמו בחידושי תורה.

ורצוני להוסיף על דבריהם הקדושים, מה שטענתי לתלמידי הנמצאים בגיל טרום בר מצווה ושנת הבר מצווה לפנייה ואחריה, שאם הם מתרצנים לקראת הבר מצווה ומתעלים אחריה, אזי אכן חגגו "בר מצווה" כי הם צוברים יותר ויותר מצוות!!

אבל!! אם חלילה אותו ילד לא רציני ולא בן עליה נשאר לפני ואחרי הבר מצווה באותו מצב, שממשיך לא ללמוד ברצינות, וכו' וכו', אזי מתברר שהוא חגג "בר עבירה", כי מגיל 13 הוא אחראי על העבירות שעושה והעונש עליו ולא על אביו שאמר בורך שפטרנו.

ואני מכיר ילדים שלפני הבר מצווה למדו מאות דפי גמרא כי רצו לגדול בתורה, וכך התעלו בבר מצווה בתפילה נלבבת שזכו לומר קריאת שמע דאורייתא פעם ראשונה בחייהם בחיוב!! וכל חייהם בעליה רוחנית בס"י.

בקצרה לשנה הבאה, ראיתי בשם אגרת הטיול (אח הגדול של המהר"ל) הסבר לדברי המדרש שבכור מקבל פי שנים לכן כתוב "בכור בלי וואו, שב' כפול מא' הקודמת, וכן כ כפולה מ' הקודמת, וכן ר כפולה מ'ק', ולכן כתוב בלי ו' שלא מתאים לרעיון זה, ובעצם גם הגאון מוולנא כתב רעיון זה.

ולפי זה חשבתי גם ש"גט" מורכב מאות ג', שאדם היה בודד ולא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו וכך הפכו לזוג, וכביכול כשמגרש נהפך לג' כי אינו רווק כקודם אלא בודד עם מום כביכול שהוא גם גרוש, והאות ט' זה 3 פעמים ג', להורות שאדם שמתגרש צריך לדעת שהוא לא רק מזיק לעצמו בגירושין אלא מכפיל פי כמה את הבעיה כי משריש נפילה כזו גם לבניו ונכדיו בדורות הבאים שישוד ביתם יהיה מעורער ולא יציב ויהיו משפחות לא ברורות וכו' כפי שהרבה פעמים זה מוכח וידוע. ואכן מבזבז מוריד עליו דמעות!! (צ"ע למה עליו ולא עליהם?).

אומנם צריך לזכור שיש גט שהוא פירוד מבורך (כל מצב לפי עניינו) וכפי שמובא בתוס' גיטין ב' שהסיבה שכותבים 12 שורות בגט מלבד כי זה בגימטריה 12, כי ר"י שמע בשם רב האי גאון ובשם רבינו סעדיה גאון שכתוב "ספר כריתות", כשיעור ההפסקים של 3 שורות כפול 4 שיש בספר התורה בין חומש לחומש, דהיינו כמו שבספר תורה ההפסקים טובים ונחוצים לתועלת כך גם גט, כי כך מפסיקה השנאה והמריבות, וה' תן שלום בינינו, שכולם יזכו לשלום בית אמיתי ולפרנסה טובה כך שיהיה שמחה ואושר ועושר בבית תמיד אמן ואמן.

ויש לתרץ שיתכן והירושלמי רוצה לחדד שמודבר כאן בבחור מוכשר וחכם בלימודים, שחלק מהחוצפה שלו היה דווקא מתוך הכישרון שלו שלמד והבין טוב את הלימודים וזלזל ברבותיו והתחצף נגדם,

ואף המריד אחרים שיתחצפו לרבותם, וכדברי האדמו"ר רמ"מ מקוצק בהסבר המילה "מורה", וזה מתאים לכאורה לדברי הספורנו שכתב "סורר ומורה" שמריו מסיר התקווה שישבו מסודרותו, דהיינו שהיות וממריד אחרים לחוצפה קשה לו להתקפל כביכול מהנהגת המרד ולחזור בתשובה ולהיות ממושמע, והדברים ידועים!!

אבל כאשר הרב המחנך יוצר קשר עם ההורים, אם ההורים חלשי אופי באמת, והם מגנים על חוצפת בנם בטענה שהרב הוא הבעיה ולא בנם החצוף, כי מעדיפים לקבל טענת בנם בטענה שכך הם רוכשים את אמון בנם, שמבינים אותו ומאמינים לו!!

שידעו ההורים, שבהרבה מהמקרים, הם רק מגבירים את חוצפת הילד, כי אז כביכול הילד החצוף מרגיש ניצחתי אחד מה 3 האחראים עלי, ובכיתה יגביר את חוצפתו כי יודע שההורים מאשימים את הרב ולא את בנם המצוין, שהוא רק קורבן להתעללות רגשית מהמחנך!! והילד לא מפחד משיחת המחנך עם הוריו כי הם יתקפו ויחנכו את המחנך שיתחרט על שהעז להתקשר אליהם.

וברגע שיתבסס בהצלחת חוצפתו, ימשיך להתחצף לאבא וימריד את האמא הרחמנית נגד האבא שכל הזמן צועק עליו ומעניש אותו ומאיים עליו עד שהמצב בלתי נסבל, והאמא תוקפת את האבא בטענה שהאבא בהתנהגותו התוקפנית מאבד את הילד לגמרי!! וכך הבן החצוף הכניע וכביכול קיפל בפניו את אביו!!

ואחרי שניצח 2 מתוך 3 גורמים בוגרים שאחראים עליו, קל לו גם להניע את האחרונה ולהתמרד בהצלחה גם נגד אמו שהגנה עליו עד שלב זה.

ואז מגיע השלב שההורים צועקים!! בננו זה סורר ומורה אננו שומע בקולנו.

כך מובא בגמרא הנ"ל, ומה מיוחד דווקא בגיל זה? אמר הפני מנחם האדמו"ר מגור זצ"ל, שבגיל בר מצווה היות ומתחדש אצל האדם היצר הטוב ממילא אדם מקבל כוחות גדולים, ומנגד כפי שיש בטבע העולם גם כוח הרע מתגבר, ואכן אם אדם לא מנצל את הכוח הטוב שמתגבר אצלו בנקל הוא נופל בכוח השלילי שמתגבר אצלו, או עכ"פ זה התקופה של הבר מצווה בו בן סורר ומורה יכול להתחזק ולפתוח דף חדש ולתקן.

והוסיף האדמו"ר, שאדמו"ר הבית ישראל זצ"ל מגור טען שמידה טובה גדולה ממידה רעה, ולכן כדאי לכל בחור בר מצווה לדעת שהכוחות הטובים שמקבל בבר מצווה חזקים יותר מהכוחות הרעים, אזי כדאי לו לנצל את הכוחות הטובים ולהתעלות להיות צדק וגדול בתורה.